ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,302 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1901, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13—26 — 5 ՇԷՎՎԱԼ 1318——13 ՔԵԱՆ" ՍԱ" 1316 — ՇԱԲԱԹ

"بوزانتيون"
ارمنجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولو
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ
ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԱՆԳԼԻՈՅ
ԵՒ
ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ

Ե.

ԹԱԳՈՒՀՒՈՅՆ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ.
1840—1860.

Ոմանք կ'կարծեն թէ բարձր դիրքեր գրաւող աղնուականներ ու Պետական անձնաւորութիւններ ընկերային և հանրային այնչափ մեծամեծ զբաղումներ ու զուարճութիւններ կ'ունենան որ մանկանոցի կեանքէն, տղաքներու ճըլըռտուքէն, ամուսնական եւ ծնողական հասարակ հանգամանքներէն համ չեն կրնար առնել: Վիքթորիա Թագուհիին կեանքն հերքումն էր այս կարծիքին: Իր Օրագրութեան մէջ պարզ և սիրուն նկարագրութիւններ ունի, որոցմէ կ'հասկնանք թէ ո'րքան կ'պաշտէր իր երիկը, ո'րքան կ'գուրգուրար իր զաւակներուն վրայ, և անոնք ամենքն ո'րքան մեծ տեղ մը կ'բռնէին իր սրտին մէջ, և իր ամենօրեայ կեանքին մէջ:

Ըսինք թէ իր անդրանիկ զաւակն (հիմակուան Ֆրետերիկ Կայսրուհին) 1840 Նոյմ. 21ին ծնաւ: Մկրտուեցաւ իր ծնողաց ամուսնութեան տարեդարձին օրը, Փետր. 10ին: Շատ «աչքը բաց» մանուկ մ'էր, եւ Վարդապետ Մելպըրն հետեւեալ օրն ըսաւ Թագուհիին թէ «Ուշադրութեամբ չորս կողմ կ'նայէր, հասկնալով որ բոլոր այս խրախճանքն իրեն համար էր: Ահա' այս ժամանակին մէջ կ'կազմուի բնաւորութիւնը:»— Հայրն Ալպերդ Իշխան իր մեծ—մօր գրեց ի Կոպա. «Մկրտութեան պահուն ձեր փոքրիկ Թոռնորդին շատ վայելուչ ընթացք մ'ունեցաւ, և Քրիստոնէի պէս կեցաւ: Արթուն էր, բայց չլացաւ, և անսահման գոհունակութեամբ դիտել կ'թուէր լոյսերը ու փայլուն համազգեստները, զի շատ մտացի և դիտող է: Մկրտութենէն ետքը հացկերոյթ կար, յետոյ երաժշտութիւն ածեցինք: Ջերմագին կենացդ գաւաթներ պարպեցինք փոքրիկին կենացը:»

Թագուհին սրտաշարժ խօսքեր ունի իր ամուսնոյն համար, որ առաջին կարգի հիւանդապահէ մը աւելի խելքով ու խոհեմութեամբ նայած էր իրեն ծննդաբերութենէն ետքը: Հիւանդին հանգստեան համար մթնցուած սենեակին մէջ, Իշխանը ժամերով կ'նստէր կնոջը քով, և կ'կարդար ու կ'գրէր անոր տեղ: «Ինք միայն (կ'գրէ Թագուհին) կ'վերցնէր զիս անկողնէս ու բազմոցին վրայ կ'հանգչեցնէր, և զիս իմ շարժական մահճէս կամ բազմոցէս մէկ միւս սենեակը քշել տանելու կ'օգնէր միշտ: Այս բանիս համար տան մէջ ո'ւր որ գտնուէր նոյն պահուն կ'վազէր կուգար, չէր ձանձրանար: Տարիներ որ տարիներն անցան, և ինք (Իշխանը) գործով ծանրաբեռնեցաւ, (զի միշտ նոյն խնամքը կ'տանէր ամէն ծննդաբերութեան առթիւ,) այս աշխատութիւնք ոչ նուազ յոգնութիւն էին իրեն համար. բայց ինք միշտ ժպտուն դէմքով մը կուգար: Ի մի բան, մօր մը պէս հոգ կ'տանէր իմ վրաս, և ո'չ մէկ հիւանդապահ աւելի խելացի, աւելի քաղցրաբարոյ և ուշադիր կրնար ըլլալ:»

Տարին չըլըլած, (1841 Նոյմ. 9ին, Լորտ Քաղաքապետին տարեկան տօնին օրը,) ուրիշ մանկիկ մը եկաւ, այս անգամ մանչ մը, այսինքն՝ գահաժառանգ մը: Մեծ եղաւ ուրախութիւնն ո'չ միայն Արքայական Պալատան, այլ բովանդակ երկրին մէջ: Անշուշտ զանգակներն հնչեցին, թնդանօթներն որոտացին:

Աւասիկ նամակ մ'ալ Թագուհիէն Օրագրութենէն.—«Ալպերդ բերաւ մեր աննմանելի փոքրիկ Բոյին, (Բրինսէս Ռոյըլ, Արքայազուն Իշխանուհիին ընտանեկան կրճատումը,) սպիտակ աղուոր մերինօ հագուստով մը՝ կապոյտ եզերքով, զոր Մայրիկս տուած էր անոր, և սիրուն գլխանոցով մը, և իմ մահճիս վրայ դրաւ, ինք անոր քովը բազմելով: Աղջիկնիս շատ սիրելի է ու բարի: Եւ որովհետեւ իմ անգին Թանկագին Ալպերդս ալ հոն նստած էր, եւ մեր փոքրիկ սիրունիկը մեր մէջ տեղն էր, երջանկութենէս սիրտս լեցաւ, և փա'ռք քեզ, Աստուա'ծ, փա'ռք քեզ» ըսի:»

Դեկտ. 6ին, Թագուհին այսպէս կը գրէր իր մօրեղբօր՝ Պելճիոյ Լէոփոլտ Թագաւորին, Ուինտսորի Դղեակէն.—«Լոնտոնէն ողջ առողջ հոս հասանք, մեր մանկանոցին անգին կերպով ընդարձակ կազմածքովը: Այսօր օդը շատ պայծառ և չոր է, և կանուխ դուրս ելանք, քալեցինք, պտըտեցանք. (Նոյմ. Ցին զաւակ բերող մայրը Դեկտ. 5ին մը առտուն բաց օդին պտըտեր է, ա'ն ալ Լոնտոնի մօտ տեղ մը,) և գնտանէ մը արձակուած բանտարկեալներու նման ախորժ զգացինք: Կ'նայիմ, կ'նայիմ մանչուկիս երեսին, հասկնալու համար որո'ւն պիտի նմանի աւելի: Կ'ըմբռնէ՞ք թէ ո'րքան ջերմեռանդ կ'աղօթեմ որ ամե'ն կերպով, ամե'ն կերպով իր հօր նմանէր, թէ' մարմնով, թէ միտքով: Անշուշտ ամէն ոք ալ այսպէս պիտի հայցէ: Ո'հ, աննմանելի մօրեղբայրդ իմ, ո'րչափ երջանիկ եմ, ո'րչափ օրհնուած կ'զգամ ինքզինքս այսքան կատարեալ էակ մը իմ ամուսինս ունենալուս համար, և տարակոյս չունիմ որ ձեր սիրտն ալ ուրախ պիտի ըլլայ, յիշելով որ դուք ալ աշխատութեամբ բաժին մ'ունեցաք այս միութիւնն յառաջ բերելու:»

Նոյն տարւոյ Ս. Ծնունդը շատ գոհ վիճակի մէջ գտաւ Թագուհին և իր ամուսինը: Թագուհին կ'գրէ. «Մտածե'լ թէ մենք հիմա երկու զաւակ ունինք, որոց մին արդէն գիտէ նայիլ և տեսնել, հրաշք կուգայ ինծի:»— Ալպերդ Իշխան ալ ի Կոպա իր հօր կ'գրէ. «Սիրելի Ս. Ծնունդին նաւակատիքն է այս իրիկուն,—ա'յն իրիկունն ուր անհամբեր կ'սպասէի ձեր ոտքին ձայնը լսելու, որ նուէրներուն սենեակը պիտի առաջնորդէր զմեզ: Այսօր ես ի'նքս ունիմ երկու զաւակներ՝ անոնց նուէր տալու համար, և անոնք արդէն զարմանքով լի են ի տես գերմանական Ծննդեան ծառին, և անոր շողշողուն լոյսերուն:»

Մեծ հանդէսներ եղան Կալլէսի Իշխանին մկրտութեան առթիւ, որ 1842 յունուար 25ին կատարուեցաւ ի Ուինտսոր Ս. Գէորգայ Մատուռին մէջ, Բրուսիոյ Թագաւորն ըլլալով առաջին կնքահայրը: Թոյմէի գրածին նայելով, «մանուկ Իշխանը ճշմարտապէս իշխանավայել լրջութեամբ շարժեցաւ այս առթիւ:» Աւասիկ խմբագրավայել «քօնըլիման» մը: Թագուհին կ'գրէ. «Անկարելի է նկարագրել տեսարանին գեղեցկութիւնն և խորհրդաւոր ուժգնութիւնը պատուական այն փառաւոր Մատրան մէջ, դրօշներով, երաժշտութեամբ, և խորանին վրայ ցոլացող լոյսերով: Յատուկ երգ մը ձայնագրուած էր արարողութեան վերջաւորման համար, բայց Ալպերդ Իշխան նախամեծար համարեց որ «Ալէլուիա» խմբերգը միայն երգուի նմնաւորութեամբ, «որովհետեւ, ըսաւ, եթէ նոր ձայնագրուած երգն երգենք, եկեղեցիէն ելնելէն ետքն ամէնքս ալ նոր երգին նուագածութիւնը քննադատելու կամ գնահատելու զբաղած պիտի ըլլանք, որով այս զուտ ընտանեկան պաշտօն կարծիքի անհամաձայնութեամբ մը վերջացած պիտի ըլլայ, մինչ «Ալէլուիա»յի խմբերգն ամենուս ծանօթ է, և ամէնքս միաբերան կրնանք երգել զայն ի բոլոր սրտէ:»

Իր երրորդ զաւակին (հանգուցեալ Էտինպուրկի Դքսին) մկրտութեան առթիւ, կ'գրէ Թագուհին. «Մատուռին մէջ հոգեւոր պաշտօնն յոյժ հանդիսաւոր էր, և մեծ երգեհոնը միշտ սրտաշարժ տպաւորութիւն մը կ'ընէ իմ վրաս: Հոն էին մեր միւս երկու զաւակները, (Ֆրետերիկ Կայսրուհին եւ Կալլէսի Իշխանը), և երջանկութիւնս հրաշք մը կ'թուէր ինծ: Աստուած անոնց ալ օրհնէ, խեղճ պզտիկներս, և ամէնէն պզտիկն իր սիրեցեալ հօր չափ բարի ըլլայ.—ա'յս էր իմ ամէնէն սրտաբուխ աղօթքս բոլոր արարողութեան միջոցին:»

1850 Մյս. 1ին Արթուր Իշխանին (Քոննոթի Դքսին) ծննդեան առթիւ, Ալպերդ Իշխան գրեց իր մեծ—մօր. «Կ'շնորհաւորեմ զձեզ եօթներորդ թոռնորդիիդ ծննդեան առթիւ, և կ'յուսամ որ դուք ալ բարեմաղթութիւններ ղրկէք ինծի՝ երրորդ մանչ զաւկի մը հայրն ըլլալուս առթիւ: Այս առտու, ժամ 8¼ին, անհանդարտ գիշերէ մը ետքը, (քանի որ Վալպուրկիներուն գիշերն էր, խիստ յարմար զուգադիպութիւն, մինչ վհուկներ կ'յածէին Պրոքսպերկի սարին վրայ, ըստ մեզ իշխանութեամբ Էրնստ Աւկոստոսի (*),) փոքրիկ մանչ մը սահեցաւ եկաւ ի լոյս աշխարհ, և մայրն հրճուանքով ընդունեցաւ իր քոյրերուն կողմէ: «Հիմա շաբթուան օրերուն չափ շատ ենք» (եօթն հոգի ենք) պոռացին ամէնքը միաբերան, և յետոյ վէճ ծագեցաւ մէջերնին թէ իրենցմէ ո'վ պէտք է ըլլայ Կիրակին: Յետոյ ամէնայն քաղաքավարութեամբ համաձայնեցան որ նորածինն ըլլայ Կիրակին, և իրենք շաբթուան միւս օրերը:»

(*).—Ակնարկութիւն գերմանական առասպելի կամ հէքեաթի մը:

Թագուհին և Իշխանն ամենամեծ խնամք տարին իրենց իննը զաւակներուն դաստիարակութեան: Արքայազուն Իշխանուհիին դաստիարակներուն ուղղութեան համար Թագուհին այս հիմնական սկզբունքը գրաւ, (որ իր միւս զաւակներուն համար ալ գործադրուեցաւ.)— «Իմ բացարձակ բաղձանքս է որ իրեն սորվեցնենք յարգել և սիրել զԱստուած և անոր կրօնը: Պէտք է որ բարեպաշտ ըլլայ, և Երկնաւոր Հօր նկատմամբ տածէ այն սիրոյ զգացումը որով Նա կ'ուզէ որ իր երկրաւոր զաւակները տոգորուին, և ո'չ թէ երկիւղի և սարսափի զգացումներով: Մանաւանդ և Յաւիտենական կեանքին գաղափարներն ալ մխիթարիչ և վերլոյծ ձեւերով չբացատրուին, և, ի'նչ ալ ըլլայ, պէտք չէ որ կրօնական տարբերութեան վրայ խօսուի իրեն: Նաեւ, չկարծեմ որ ձեւն ամէն բան է, և թէ ծնրադրութեամբ մը մատուցուած աղօթքը միայն ընդունելի է Երկնաւոր Հօրն, և թէ ուրիշ կերպ աղօթել կարելի չէ:»

Երբ աղաքը քիչ մը մեծցան, ահա' անոնց զուարճանալու կերպը.—Պատանուհին Պոնսըն Թագուհիին հիւրն էր ի Ուինտսոր, և այսպէս կ'գրէ իր Օրագրութեան մէջ.—«Իրենց ծննդեան տօնախմբութեան տարեդարձին առթիւ, արքայական մանկունք դիմակահանդէս մը կազմակերպեր էին: Թագուհին եւ Ալպերդ Իշխանին հետ, քանի մը սենեակներէ անցնելով, եկանք սրահ մը ուր մեծ կարմիր վարագոյր մը կախուած էր, որ քաշուեցաւ, և Չորս Եղանակներու տեսարան մը պարզուեցաւ մեր աչքին: Նախ երեւցաւ Ալիս Իշխանուհին, իբրեւ Գարուն, ծաղիկներ ցանցնելով, և ոտանաւորներ արտասանելով, որք Թօմսընի Եղանակներէն առնուած էին: Օրիորդին շարժումները շատ ձեւաւոր և հաճելի էին, առոգանութիւնը՝ որոշ, ձայնին ելեւէջները՝ շատ անուշ: Վարագոյրն իջաւ, տեսարանը փոխուեցաւ, Արքայազուն Իշխանուհին (անդրանիկ աղջիկը), Ամառը ներկայացնելով, Արթուր Իշխանին հետ, որ կապոցներու վրայ երկնցած էր, իբր թէ տաքէն և աշխատութենէն յոգնած: Յետոյ, Ալֆրէտ Իշխանը, որթի տերեւներով պսակ շինած, և յովազի մորթ մը շալկած, իբրեւ Աշուն: Ձմրան տեսարան մը պարզուեցաւ, և երեւցաւ Կալլէսի Իշխանը, տեղ տեղ սառոյցի կտորներ կախած վերարկուով մը, և իրեն հետ Լուիզ Իշխանուհին, որ կ'ջանար կրակ վառել: Իշխանն ալ միւսներուն պէս, պարագային յարմար ոտանաւորներ կ'արտասանէր, Թօմսընի խօսքերուն աւելի կամ նուազ փոփոխութեամբ: Ասպա եկաւ վերջին տեսարանը, երբ չորս Եղանակներն համախմբեցան, եւ աւելի հեռուն բարձունքի մը վրայ՝ կանգնեցաւ Լէյըն Իշխանուհին, երկու կողմէն մինչեւ ոտքերն երկնցած սպիտակ քօղով մը, որ մեծ Խաչ մը բռնած, օրհնութիւն մը կ'կարդար Թագուհիին և Ալպերդ Իշխանին գլխուն: Այս ոտանաւոր օրհնէնք յատկապէս այս առթիւ գրուած էր: Կ'ըսէր թէ նոյն ինքն Սուրբ Հեղինէ Դշխոյն, իր Բրիտանեան ծագումն յիշելով, եկած էր օրհնել Մեծին Բրիտանիոյ Վարիչները. որովհետեւ Հեղինէ, Կոստանդիանոսի մայրը, որ Ս. Փրկիչը կրող Խաչին մնացորդները գտած է կ'ըսուի, Բրիտանիոյ բնիկ մ'էր, և միշտ մեծ Խաչի մը կրթնած կ'ներկայացուի: Մանկիկ Լէոփոլտ Իշխան ալ, զոր դայեակը գիրկն առած բերած էր, իր աչքերը խոշոր բացած, կ'դիտէր իր եղբայրներուն ու քոյրերուն ըրածները, և թեւերն երկնցուց որ հայրն Ալպերդ Իշխան իր գիրկն առնէ զինք:»

Թագուհին Մանշի մէջ Ուայդ կղզին ախորժած ըլլալով, հոն կարգ մը տուներ եւ ագարակներ գնեց, և խաղաղ հանգստոց բնակարան մը կառուցանել տուաւ (Օզպըրն), ճարտարապետութեամբ Ալպերդ Իշխանի, որ շատ փափուկ ճաշակի տէր էր: Իր նստած յարկերէն քառորդ մը հեռու, «Զուիցերիական հիւղակ» մը շինել տուաւ յատկապէս իր աղոց համար, իրենց պարտէզներով, իւրաքանչիւր զաւկին մէկ հատ: Այն տեղ ո'չ միայն խաղավայր մը եղաւ տղոց համար, այլ եւ զանոնք գործնական կեանքի վարժեցնելու միջոց մը: Տղաքանոցներուն քովը կային բանջարեղէնի պարտէզներ, անկարաններ (փիտանոց), ջերմանոցներ, հաւնոցներ, ուր տղաք օրական 2—3 ժամ կ'գործէին պարտիզպանի մը տնօրէնութեամբ: Իւրաքանչիւրը կարգ մը գործիքներ ունէր իր անուան սկզբնատառերով: Կատարուած ամէն աշխատութեան համար, վկայագիր մը կ'ընդունէին պարտիզպանէն, և իրենց հօր կ'մատուցանէին, որ անոնց բուսցուցած, հասունցուցած, արտադրած պտուղներուն համար կ'վճարէր ճիշդ շուկայի գինը: Այս կերպով կ'աւելցնէին իրենց յատկացուած գրպանի դրամը: Մանչերուն համար կար ատաղձագործի խանութ մը: Զինուորական ճաշակն ալ արծարծելու համար իրենց մէջ, մանչերը փոքրիկ բերդ մը կ'շինէին տղաքնի իրենց հօր հրամանին տակ: Արքայազուն Իշխանները այս բերդին ամէն աշխատանքներն իրենք կատարեցին, քար, աւազ, շաղախ կրեցին, և աղիւսներն անգամ կանխաւ իրենք պատրաստեցին եւ եփեցին: Իշխանուհիներուն համար, Զուիցերեան հիւղակին տարին մասն յարդարուեցաւ իբրեւ խոհանոց, միս կախելու, կերակուր պահելու և այլ յատուկ տեղերով: Իշխանուհիները, իբրեւ խոհարարուհի հագուած, սորվեցան հասարակ կերակուր եփել, տեսակ տեսակ անուշեղէններ, կարկանդակներ, խմորեղէններ շինել. իրենց պարտէզին մէջ մշակած կանանչեղէններն իրենք կ'առնէին ու կ'եփէին; պտուղները շաքարի մէջ պահել կ'սորվէին, եւ զանազան թթուներ (թուրշիներ) դնելու կ'վարժուէին: Ի մի բան, անգլիացի ընտիր տանտիկիններ կ'ըլլային: Իրենց եփած կերակուրներն երբեմն իրենք կ'ուտէին, երբեմն իրենց մայրն ու հայրն հացկերոյթի կ'հրաւիրէին իրենց հիւղակին մէջ, իւրաքանչիւր օրիորդ իր եփածներն ու իր պատրաստածները դնելով սեղանին վրայ: Բայց զիրենք կանուխէն վարժեցնելու համար բարեգործութեան, իրենց հայրն ու մայրն այնպէս տնօրինած էին որ իրենց խոհանոցներուն մէջ եփուածները կ'ղրկուէին աղքատներուն կ'բաշխէին իրենց ձեռամբ: Այս հիւղակին մէջ կար նաեւ Բնական Պատմութեան Թանգարան մը, որուն պարունակած բոյսերը, հանքանիւթերը, կարգով լեցուած թռչուններն և այլ կենդանիք արքայական գերդաստանին անդամոց ձեռամբ հաւաքուած և պատրաստուած էին պարբերաբար: Ծաղկանոցներն այնքան լաւ խնամուեցան որ սախաւններու բոյն դարձան: Ալպերդ Իշխան ինք, իր գեղեցիկ երաժշտական ձայնով, գիտէր սոխակներուն սուլել, և անոնք անվրէպ կ'պատասխանէին իրեն: Թագուհիին հետ, ժամերով պտոյտներ կ'կատարէր Օսպօրնի նորաշէն բնակարանին յարակից անտառներուն մէջ:

Ընտանեկան շրջանակէն դուրս ալ այս պահուս շատ երջանիկ էր Թագուհին: Ֆրանսա գնաց իր ամուսնոյն հետ, և Լուի Ֆիլիփ Թագաւորին այցելեց (1843): Յաջորդ տարին, Նիքոլա Ա. Ցարը Թագուհիին այցելեց ի Ուինտսոր, և հոն զօրաշանդէս մը կատարելով, աչքէ անցուց այն Բրիտանեան Բանակն որ 10 տարի ետքը պիտի տիրէր իր Սեւաստոփոլին: 1844ին նաեւ Լուի Ֆիլիփ Թագաւոր փոխադարձ այցելութեան եկաւ Թագուհիին: Առաջին Ֆրանսացի Վեհապետն էր սա որ կ'այցելէր յԱնգլիա: Անգլիացիք ջերմագին եռանդով պատուեցին զինք, ջանալով Ֆրանսացիներուն մոռցնել տալ Վաղէրլոյի և Սէնդ Էլէնայի յիշատակը: Տասն տարի ետքը, (1854ին,) նոյն ննջասենեակին ուր հանգչած էր Լուի Ֆիլիփ՝ յատկացուեցաւ իր յաջորդին՝ Նաբոլէոն Գ.ի, և անոր գեղանի կնոջ, Էօժէնի Կայսրուհիին, որուն ընկերութենէն շատ ախորժեցաւ Թագուհին: Իր Օրագրութեան մէջ կ'ըսէ. «Մտածե'լ անգամ մը թէ ես (Ֆրանսայի դէմ երկար ատեն կռուող) Ճօրճ Գ. Թագաւորին Թոռը, պարե'մ Նաբոլէոն Կայսեր հետ, Անգլիոյ մեծագոյն թշնամիին եղբօրորդիին հետ, որ հիմակ իմ ամէնէն մօտ և ամէնէն մտերիմ դաշնակիցս եղած է, և այս՝ «Վաղէրլոյի Դահլիճ»ին մէջ.—մտածե'լ նաեւ թէ իմ այս դաշնակիցս դեռ վեց տարի առաջ մեր երկիրը կ'բնակէր տարագիր, խեղճ, անօգ, և մէկու մը աչքին չէր զարներ, իրա'ւ շատ զարմանալի հակադրութիւն բաներ:» — Թագուհին այցելեց նաեւ Պելճիա և Գերմանիա (1845), ուր իր ազգականք և խնամիք սիրալիր ընդունելութեամբ պատուեցին զինք: Բրուսիոյ Թագաւորը բաժակ առաջարկելով ըսաւ. «Տեա'րք, լեցուցէ'ք գաւաթնիդ: Բա'ռ մը կայ՝ լի անբացատրելի անուշութեամբ թէ' անգլիական և թէ գերմանական սրտերուն համար: Երեսուն տարի առաջ, այդ բառն հնչեց Վաղէրլոյի բարձունքներուն վրայ, թէ' անգլիական և թէ գերմանական կոկորդներէ, տաք և կատաղի կռիւներէ ետքը, մեր զինուց եղբայրակցութեան փառաւոր յաղթանակը տօնելու համար: Հիմակ ա'յդ բառն է նաեւ որ կ'հնչէ մեր գեղեցիկ Ռէյն գետին ափանց վրայ, այն մեծ ճակատամարտին սրբութեամբ պողպատուած խաղաղութեան անգին բարիքներուն մէջտեղ կ'հնչէ: Այդ բառն է ՎԻՔԹՈՐԻԱ՛ (*): Տեա'րք, պարպեցէ'ք բաժակնիդ ի պատիւ եւ յաջողութիւն Ն. Վեհափառութեան Թագուհւոյն Մեծին Բրիտանիոյ և Իռլանտայի, (խմելով Թոստը, և իր քովը բռնելով Ալպերդ Իշխանի քոյրը,) և իր Օգոստափառ Ամուսնո'յն:» —Թագուհին երբ իր անունը լսեց, խոնարհութիւն մ'ըրաւ Թագաւորին. բայց երբ իր երկա'ն անունը լսեց, ա'լ աւելի խորունկ խոնարհութիւն մ'ըրաւ, և ելաւ Բրուսիոյ Թագաւորին երեսը պագաւ:

(Շարունակելի.)

(*).—Մտացի բառախաղ մը: Վիքթորի կ'նշանակէ Յաղթութիւն: Այս բառն էր որ հնչեց Վաղէրլոյի սարին վրայ, դաշնակից Անգլիացիներուն և Գերմաններուն բերնէն: Եւ այս էր նաեւ անունը Բրուսիոյ Թագաւորին հիւր եղած Թագուհիին:

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԻ ՖԵՐՄԱՆԸ

ՏՓՂԻՍ, Յունուար 3.

Թաւրիզից կ'գրեն թէ հաստատուն է Իրանի մեծապետ Մուզաֆֆէրէտտին Շահի այն ֆիրմանի թարգմանութիւնը, որ նորերս շնորհեց Պարսկաստանի Հայերին բարձր դպրոցներ բանալու համար.—

«Այն օրից, ինչ Բէյրամ փառահեղ Թագաւորների գահը և Իրանի կայսրութեան Շահնշահութիւնը մեր Օգոստափառ անձնաւորութեան վիճակվեց, իբրև երախտագիտութիւն առ Աստուածային նախախնամութիւնը, մենք տարածեցինք մեր շնորհած ողորմութեան ճառագայթները մեր կայսրութեան բոլոր բնակիչների վրայ, ինչ ազգի և ցեղի ու կրօնի պատկանէին նրանք, և ամենքին հայրենիքի որդիներ համարելով ամեն առթիւ և ամեն պարագայում նրանց բարօրութեան համար ոչինչ չը խնայեցինք: Ցոյս ունենք, որ ամենակարող Աստուծու օգնութեամբ աւելի քան ցարդ վայելելով երկնային օժանդակութեան շնորհը՝ մեր այս սուրբ պարտականութեան մէջ աւելի աջողութիւն գտնենք:

«Եւ արդ, մի բան, որ մեր սրտի բարի իղձերի հետ կատարելապէս համապատասխան է, այն է, որ մեր կայսրութեան Հայ ազգաբնակութիւնը, որ հին ժամանակներից ի վեր բնակած է առ ոտս Պարսից արքայական գահի, եւ որը մշտական հաւատարիմ հպատակութեան և հայրենասիրութեան ապացոյցներ է տուել, այժմ մտադիր է իր դպրոցների թիւն աւելացնել և Թէհրանում, Դաւրէժում և Պարսկաստանի այլ գաւառներում հաստատել մի քանի կենտրոնական նշանաւոր դպրոցներ և այս առթիւ մեր Օգոստափառ Վեհափառութիւնից արտօնութիւն է խնդրել այդ դպրոցների բացման համար: Հայերի այդ նպատակը մեր սրտաբուղխ փափագների հետ համաձայն գտնելով և նկատելով, որ այդ նպատակը մեր հպատակների առաջադիմութեան պատճառ պիտի դառնայ կրթութեան, արհեստների և երկրագործութեան ասպարէզներում, և վաճառականութեան զարգացման մէջ պիտի հանդիսանայ, սոյն հզօր արքայական ֆիրմանով շնորհում ենք նրանց արտօնութիւն Պարսկաստանի Հայ դպրոցների բացման համար, և այդ դպրոցները մեր մասնաւոր հոգածութեան և պաշտպանութեան տակ առնելով հրամայում ենք, որ այն գումարները, որոնք այդ ձեռնարկութեան համար յատկացվելու են, գործադրվեն նոյն գործի ձեռնարկողների և հոգաբարձուների մշակելիք կանոնադրութեան համաձայն որոշված ծախսերի համար: Ընդհանրապէս բոլոր հաստատված դպրոցները մեր արքայական անձնաւորութեան պաշտպանութեան տակ դնելով, հրամայում ենք, որ մեր բոլոր պաշտօնեաները ամեն տեսակ աջակցութիւն և օգնութիւն նուիրեն նոյն սուրբ գործի աջողութեան համար:

Տրված Ռեջէբ ամսին 1318 թուի»

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԵՐԸ

ՏՓՂԻՍ, Յունուար 2

Դեկտեմբերի 11ին Բագուի Նահանգական դատարանում քննվում էին նախկին Հայ—ծխական դպրոցներին վերաբերեալ երկու գործեր, որոնք կայանում էին հետեւեալում: 1) 1898 թ. յունիսի 2ին Բագուի Նահանգի ժողովրդական դպրոցների դիրեկտոր Տիօրժեւսկի, մինիստրութեան կարգադրութեան համաձայն, գրաւում է Բագուի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու բակում գտնված շինութիւնները, որ զետեղուած է եղել մինչև 1896 թիւը ծխական դպրոցը, որպիսի թուականից սկսած այդ դպրոցը արդէն փակվել է: Ոստիկանական վարչութիւնը իր գործողութիւնը հիմնել է այն հանգամանքի վրայ, որ այդ շինութիւնները դպրոցապատկան են եւ իբրեւ այդպիսիներ 1898 թւի Բարձրագոյն հրովարտակի համաձայն, պիտի յանձնվէին լուսաւորութեան մինիստրութեան: Ծանօթանալով թեմի կօնսիստօրիան, գտնելով մինիստրութեան կարգադրութիւնը հակառակ Բարձրագոյն հրովարտակի մտքին, այս տարվայ յունիսի 15ին, ի դէմս իր հաւատարմատարի՝ երդուեալ հաւատարմատար Ս. Յարութիւնեանի, դատ է սկսում մինիստրութեան դէմ: Գործի զեկուցման ժամանակ պարզվեց հետեւեալը. դեռ 60ական թուականներին Բագուի նախկին նահանգապետ Կոլուբեակին, զիջելով տեղական հայ հոգեւոր իշխանութեան խնդրին, քաղաքի կենտրոնում յատկացնում է մի կտոր հող որոշ սահմաններով հայ—լուսաւորչական եկեղեցու և սրան անհրաժեշտ շինութիւնների կառուցման համար: 1871 թւին եկեղեցին շինելուց յետոյ, նոյն նահանգապետի ձեռքով հաստատվում է և բակի շինութիւնների մակարդակը: Այդ շինութիւնների մէջ, Էջմիածնի սինօդի որոշմամբ, զետեղվում են. 1) առաջնորդարանը, 2) գրադարանը, 3) տպարանը և 4) միդասեան ծխական դպրոցը, իսկ շինութիւնները ամբողջովին գտնվելիս են եղել եկեղեցական իշխանութեան վարչութեան ներքոյ: Բաց ի այդ, ինչպէս երեւաց փաստաբանի ներկայացրած դոկումենտներից, այդ շինութիւնը քաղաքային խորհուրդը միշտ ճանաչելիս է եղել իբրև Հայ եկեղեցու սեփականութիւն, և ներքին գործերի մինիստրութեան հաշիւներում նոյն տունը միշտ համարվում է իբրեւ եկեղեցական սեփականութիւն: Գործի վերլուծեալ փաստային կողմը հաստատելուց յետոյ, որով այդ շինութիւնները անվիճելի եկեղեցական պիտի համարվեն, փաստաբանը բացատրեց, որ Բարձրագոյն հրովարտակը ճիշդ չէ գործադրված, որովհետեւ նրա իմաստի համաձայն ուսումնարանական վարչութիւնը նախ պիտի ընդունէր ուսումնարանը, ապա նրան յատկապէս պատկանող շինութիւնը, որպիսի պայմաններից ոչ մէկը գոյութիւն չէ ունեցել այս դէպքում, որովհետեւ դպրոցը արդէն 1896 թ. փակված է եղել առանց յանձնված լինելու ուսումնարանական վարչութեան. 2) այդ դպրոցը սեփական շինութիւն չէ ունեցել: Բացի այդ, Գ. Յարութիւնեանը առաջ բերեց մի նշանաւոր հիմնական օրէնք, որի հիման վրայ եկեղեցու իրաւունքները անվիճելի են դառնում: «Պոլօժենիայի» 1215 յօդուածի համաձայն, ամենայն մի գոյք, շարժական թէ անշարժ, որը պատկանում է Հայոց եկեղեցիներին, վանքերին և նրանց իրաւասութեան տակ գտնվող հաստատութիւններին, կազմում է ընդհանուր սեփականութիւն Հայ եկեղեցու: Աչքի առաջ ունենալով, որ վիճելի շինութիւնները եկեղեցապատկան են, և նրանցում զետեղված է եղել եկեղեցուն պատկանեալ հաստատութիւն, նրանք պիտի համարվին եկեղեցու սեփականութիւն: Վերոյիշեալ հիմունքների վրայ յենված, փաստաբանի բացատրութիւնը լսելուց յետոյ, դատարանը որոշեց. 1) ճանաչել վիճելի շինութիւնները Հայ եկեղեցու սեփականութիւն և հանել լուսաւորութեան մինիստրութեան ապօրէն տիրապետութիւնից, 2) իրաւունք տալ Հայոց եկեղեցուն պահանջել լուսաւորութեան մինիստրութիւնից կատարողական կարգով ([illegible]) բոլոր եկամուտները, որոնցից զրկված է եկեղեցին մինչեւ շինութիւնների վերադարձնելը,—3) 425 ռուբլի 56 կոպ. դատաստանական ծախս պահանջել մինիստրութիւնից յօգուտ եկեղեցու:

Նոյն օրը նոյն փաստաբանը պաշտպանում էր համանման գործ Աստրախանի թեմին վերաբերեալ—Թեմիրխանշուրայի եկեղեցական շինութեան վէճը, որը դատարանը նոյնպէս վճռեց յօգուտ եկեղեցու:

ՏՓՂԻՍԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՏՓՂԻՍ, Դեկտ 31

Դեկտ. 17, Կիր. գիշեր տեղի ունեցաւ յօգուտ Տփղիսի Հայուհեաց Ընկ.եան պարահանդէսը, Տփղիսի Ժողովարանում: Կազմուած է Պ. Մանդ

Թաչեանի, որ անցեալ տարի սոյն չէնքի գնման մասին արդէն տեղեկութիւններ տուած էր ձեր նախորդ յարգելի Թղթակիցը, ու աւելորդ կ'համարիմ կրկնել, ի'նչպէս գնուած և որո՛ւ կը պատկանէր այս պատմական չէնքը։

Սոյն չէնքը բաւական ժամանակէ ի վեր նորոգութեան մէջ էր, որ մօտ օրերս վերջացաւ խիստ փառաւոր նորոգութիւն մ'ըլլալով, որ այժմ հայկական քլիւպ կ'համարուի։ Ժողովարանի դահլիճն ելեկտրական լոյսերով լուսաւորուած և տեղ տեղ վաճառանոցներ չինուած ըլլալով, գոյնզգոյն ելեկտրական լոյսերու մէջ կ'չողային յիչեալ վաճառանոցները։ Դահլիճին մէկ անկիւնին մօտ ոսկեզօծ գմբեթաւոր մակոյկ մը կար կեցած, որու գմբէթը բարձրացեր էր չորս սիւներու վրայ եւ մէջը զարդարուած էր ծանրագին վարագոյրներով, ոսկեթել բանուած քնարով։ Վարագոյրներուն մէջտեղերէն վեր առնուած էր ոսկեթել ծոպերով։ Սոյն մակոյկը ծովի ալիքներուն մէջ կեցած կ'պատկերացնէր. մէջը նստած էր 14 տարեկան աղայ մը Թիերն ի ձեռին, նաւաստիի հագուստներ հագած պատրաստ էր Թիավարելու։ Նաև մէջը կանգնած էին գեղանի երեք կին և օրիորդներ ալիտակներ հագած, որք կ'վաճառէին չամպանեա, չաքարեղէններ և Թարմ ծաղիկներ. ներկայ եղողները մօտենալով ձևացեալ ծովի եզերքը, մակոյկի մէջ գտնուող վաճառուհիներէն կ'գնէին ինչ որ կ'ցանկային, 100—200 բուլլինցներ տալով, ծաղիկ մը կամ գաւաթ մը չամպանեա փոխարէն ընդունելով։

Հոծ բազմութիւն մը համախմբուած էր սոյն դահլիճն եւ նշանաւոր դէմքեր իրենց ընտանեօք պատուած էին, խիստ չքեղ և ծանրագին հագուստներով։ Մէջքերնին ժանեակին ադամանդազարդ քարերով ծածկուած գօտիները, սեղմիրաննուն ընևլիք ծառայութեան կ'օգնէին. գլուխնին, կուրծքերնին, ձեռներնին և ականջներուն վրայի գոյնզգոյն Թանկագին ադամանդները, ելեկտրական լոյսերու մէջ չողչողալով մարդուս աչքերը կ'չլացնէին, որ անչուշտ Հազար ու Մէկ Գիչերներ կարդացողի երևակայութեան պիտի համարէր։ Պարերն էին ասիական՝ լեզկի որ դեֆերով և չիլերով դահլիճը կ'Թնդացնէին, և եւրոպական պարեր. հանդիսականք հիացմամբ կ'դիտէին այս քաջ պարող գեղեցիկ սեռին ոտքի չարժումներն, որ կարծես գետինը չէին հպեր ոտքերնին՝ անխոնջ պարելով։

Այստեղ պէտք էր բանաստեղծ մը, որ Թէ չէնքի մէջի եղած կարգն ու ելեկտրական լոյսերու չողչողուն, գոյնզգոյն լոյսերու մէջ պարողներուն դարձուածքները գրչով նկարագրէր, զի մեր կարողութենէն վեր է նկարագրել սոյն հանդէսի փայլունութիւնն և կրնանք ըսել Թէ առաջին անգամն էր որ կ'ներկայացուէր այսպիսի պարահանդէս մը սոյն չէնքին մէջ։

Նշանաւոր օտարազգիներ պակաս չէին, որ եկած էին այս բարեպաշտակ հանդէսին մասնակցիլ եւ իրենց ուրախութիւնն արտայայտել սոյն ընկերութեան անխոնջ մշակ Հայուհիներուն։ Պարերը տեւեցին մինչև առաւօտ, երբ ուրախ զուարթ ցրուեցան ժամ 3¹/₂ին։ Ընկերութեան Հայուհի անդամներէն ամէն մէկն իրեն բաժնին ինկած աշխատութիւններն անխոնջ կանոնաւորութեամբ կ'կատարէր, որ գովեստաւ կութեան արժանի են, եւ մանաւանդ Տիկին Հայկանուշ Մարտիրոսեանցը, որ հանդէսին ղեկավարն էր, և որ քանի օրեր առաջէն սկսած էր հանդիսին պէտք եղածները կարգադրել, գնել և չինել տալ. բաւականին ծանր աշխատութիւն մ'էր որ կատարած էր։

ՀԱՒԱՔՈՂ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՄԱՀ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ.—Թագուհւոյն մահուան գոյժը Լոնտոնի մէջ առաջին անգամ ծանուցուեցաւ Կալլէսի իշխանին կողմէ առ լորտ—քաղաքապետն ուղղեալ հեռագրով մը։ Լորտ քաղաքապետն անմիջապէս պատասխանեց հետևեալ հեռագրով.—«Խորին ցաւով և կարեկցութեամբ ընդունեցի Ձեր Արքայական Բարձրութեան հեռագիրը, որ կ'գուժէ ինձ անդարմանելի կորուստը՝ որ ազգին սրտին զարկաւ։ Այս անքան տխուր լուրն հաղորդեցի բոլոր իմ քաղաքակիցներուն։ Ն. Վեհափառութեան անունն ու յիչատակն յաւիտենապէս պիտի մնան իր ժողովուրդին սրտին մէջ։ Թոյլ տուէք ինձ, Արքայապատիւ Տէ՛ր, Ձեր Արքայական Բարձրութեան ինչպէս նաև արքայական ընտանիքին բոլոր անդամներուն յայտնելու Լոնտոն քաղաքին յարգալից համակրութիւնն ու անկեղծ մասնակցութիւնը ձեր մեծ սուգին։»

—Օպղէրվէր հեռագիրները հետևեալ մանրամասնութիւնները կուտան Թագուհիին մահուան առթիւ.—«Առաւօտուն Թագուհին իր հրամեջութ վերջին օրջողները տեսաւ իր ընտանիքին։ Նախ քանի մը յոյժ նշանակալից խօսքեր ուղղեց գահաժառանգ Կալլէսի իշխանին։ Ետքոյ խօսեցաւ արքայական ընտանիքին միւս անդամներուն և ի վերջոյ Վիլհէլմ կայսեր։ Ետքոյ տկարացաւ Թագուհիին ձայնը և քիչ առենէն մարեցաւ բոլորովին։ Իր վերջին բառերն եղան «Կօօ պօյ»—ճօօ ճրէ։ Բոլոր ներկայք կ'արտասուէին։ Ականաւոր հիւանդն ապա ինկաւ խոր քնոյ մէջ։ Կէս օրէ վերջ պալատին դուռները գոցուեցան, որպէս զի մահամերձ Թագուհիին վերջին վայրկեանները չխռովին։ Հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր Պալատան առջեւ։ Օսպօրնի ամէնէն մօտ գիւղին՝ Հիւբէնիէմի երէցը պալատ կանչուեցաւ։ Ուինչեսդրի եպիսկոպոսը, որ նաև ներկայ էր, կէս օրին դուրս ելաւ հիւանդին սենեկէն՝ մխիթարական խօսքեր ուղղելով ընտանիքին անդամներուն։ Թագուհին ա՛լ չէր կրնար խօսիլ, բայց գլուխն երերցնելով կ'հասկցնէր Թէ ճանչցած էր եպիսկոպոսը։ Մինչ Թագուհին կը ննջէր, իր զաւակներն ու Թոռները ծնրադրեցին անկողնին առջեւ, մինչդեռ Ուինչեսդրի եպիսկոպոսը կ'աղօթէր։ Քիչ մը վերջ բարւոքում մը երևցաւ, Թագուհին ճանչցաւ Վիլհէլմ կայսրն և գլուխը ծռեց դէպ ի զինք, երբ կայսրն իր վեհափառ մօրն հաղորդեց Ֆրետերիք կայսրուհւոյն բարևները։»

ԷՏՈՒԱՐՏ Է. ԹԱԳԱՒՈՐԸ.—Վեհ. Էտուարտ Է. Թագաւոր ի գահ կ'ամբառնայ 60 տարեկան հասակին մէջ։ Կալլէսի իշխանին առաջին դաստիարակութիւնն յանձնուեցաւ Հէնրի Պըրչի, Դէրվէրի, փաստաբան Կիպսի և Ֆիշըրի։ Իր առաջին ուսումներէն վերջ, իշխանը վեց ամիս կարդաց Էտիմպուրկի մէջ և ապա Օքսֆորտի համալսարանը մտաւ, ուր տարի մը հետևեցաւ դասախօսութեանց Բրայտ Ջըրչի հռչակաւոր քոլէճին մէջ, և իր ուսումն աւարտեց Քեմպրիճի համալսարանին մէջ։ Իր դաստիարակութիւն յոյժ խնամեալ եղաւ։ Քանի մը լեզու կ'խօսի, և մեծ սէր կ'ցուցնէ ամէն տեսակ զբօսական մարզանքներու համար։ Անգլիական դրութեան համեմատ, Կալլէսի իշխանը կանուխէն սկսաւ ճամբորդել։ Ի մասնաւորի այցելած է բրիտանական պետութեան բոլոր երկիրները։ 1860ին հազիւ 19 տարեկան, Միացեալ Նահանգներն այցելեց, յետոյ Գանատա, ուր խանդավառ ընդունելութիւն եղաւ իրեն։ Իր երկրորդ մեծ ճամբորդութիւնն եղաւ յ'Արեւելս ընկերակցութեամբ Ստէնլիի և այցելեց Երուսաղէմ։ Հետևեալ տարին Փետր. ամսուն Լորտերու Խորհրդարանին մէջ իր աթոռը բազմեցաւ։ Մարտ 10ին Դանիոյ Քրիստիան Թ. Թագաւորին իշխանուհիին հետ կարգուեցաւ։ Կալլէսի իշխանը քաղաքական տեսակէտով նշանաւոր դեր ստանձնած չէ իր գահաժառանգութեան միջոցին, միայն Թէ իշխանուհիին հետ կ'մասնակցէր ամէն հանրային արարողութեանց իբրև ներկայացուցիչ Թագուհիին։ 1867ին Ս. Բարթուղիմէոսի մեծ հիւանդանոցին նախագահութիւնն ստանձնեց։ 1871 տարին փորձանաւոր տարի մ'ը եղաւ իշխանին համար։ Դեկտ. ամսուն իշխանն հիւանդացաւ ծանր ժանտատենդէ մը։ Քանի մը չաբաթ ամբողջ Անգլիա անձկանօք հետևեցաւ գահաժառանգ իշխանին հիւանդութեան ընթացքին։ Ի վերջոյ բժիչկներն յայտարարեցին Թէ ազատուած էր։ 1872 Փետր. 27ին իշխանը ներկայ էր այն մեծաշուք արարողութեան որ Ս. Պօղոս մայր—եկեղեցին մէջ կատարուեցաւ իր ապաքինման առթիւ։ 1875-76ին իշխանը մեծ ճամբորդութիւն մը կատարեց ի Հնդկաստան։ Անգլիական մամուլը կ'արձանագրէր ապագայ կայսեր այս ճամբորդութեան մէն մի հանգրուանը։ Ամէնուրեք Հնդկաստանի բնիկ իշխանք, Մահարաճաներն եւ Նիզամները կ'մատուցանէին իրենց յարգանքն հանդերձ արքայավայելչ նուէրներով։ Ճամբորդութիւնն յաղթական գնացքի մը երևոյթն առած էր։ 1878ի Բարիզի Արուեստահանդէսին այցելուներուն զարմանքը չարժեց հնդկական գեղարուեստին ծնունդ Թանկագին առարկաներու և աշխատութեանց գանձը զոր իշխանն իրեն հետ Անգլիա բերաւ։ Իշխանն հիմնադիրն է Նրաժշտութեան Արքայական Քոլէճին, և իր նախաձեռնութեան կ'պարտի Անգլիա իր ամենամեծ հաստատութիւններէն մին, «Կայսերական Կաճառը»։

ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ՄԱՀԷՆ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ.—ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ.—ՑՈՒՑՏՍ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ.—Վիեննայէ կ'գրեն առ Թայմզ.—«Եւրոպայի խորհուրդներուն մէջ Վիքդորիա Թագուհիին ազդեցութեան կորուստը մեծ դժբախտութիւն մը կ'նկատուի։ Մանաւանդ ա՛յնպիսի ժամանակի մը մէջ երբ Եւրոպայի քաղաքական իրերը բոլորովին առանց կարգադրութեան մնացած են։ Ամէն անգամ որ Եւրոպայի մէջ միջազգային մեծ ճգնաժամ մը պատահէր, Թագուհիին անձնական տեսութիւնք և հեղինակութիւնն ահագին կչիռ ունէին։ Հետևաբար զարմանք չէ որ Օսպորնէ եկած ծանր լուրերն ընդհանուր սարսափ պատճառած են։»

—Վիեննայի կէս — պաշտօնական Ֆրէմտէնպլատ պաշտօնական Թերթը մը ձևով հետևեալը կ'գրէ.—«Ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի աչքերն ամենախորին համակրութեամբ և անձկանօք ուղղուած են դէպ ի Օսպորն, ուր արժանայարգ Թագուհին Վիքդորիա ծանր հիւանդ ինկած է։ Զաւակներ և Թոռներ հոն փութացին մօտ գտնուելու ընտանիքին տեղերայարգ պետին որ 60 տարիներէ աւելի կրեց աշխարհի ամենամեծ Պետութեան Թագը։ Բայց այս Թանկագին կեանքին համար մտահոգութիւնը Գահէն ամենամօտ չրջանակներուն մէջ չամփոփուիր միայն։ Այժմէս մասնակից է անոր ամբողջ բրիտանացի ժողովուրդը, որուն համար Թագուհին ջերմեռանդօրէն յարգուած դէմք մ'էր, որ կ'մարմնաւորէր Մեծն Բրիտանիոյ կարողութիւն ու փառքը։ Այս մտահոգութեան մասնակից են նաև Եւրոպայի ժողովուրդները, զի կէս դարէ աւելի է որ իշխանք և Կառավարութիւնք բազմապատիկ պատեհութիւններ ունեցան լիովին գնահատելու Թագուհիին բարձր յատկութիւններն իբրև կառավարող և անոր «ղջմտութիւնը։»

—Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'խօսի աւելի Թագուհիին հիւանդութեան առաջ բերած միջազգային քարաբերութեանց ինչ ինչ երևոյթներուն վրայ։ Կ'ըսէ Թէ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի մտածմունքը Գերման Կայսեր հետ է, երբ Հոհէնձոլլէրնեանց Ցոլեղեանին փայլուն հանդէսներէն կ'փութայ մահճին մօտ իր մաման, զի ո՛չ միայն Եւրոպայի ամէնէն ծերունի վեհապետն է, այլ որ անջնջելի կերպով կապուած է մեծ դարու մը դէպքերուն որոց պատմութեան մէջ չատ էջեր կարելի է նուիրել ի փառս Անգլիոյ և իր Թագուհւոյն Բրիտանեան ազգն արդարանալի պարծանօք իր սեփական պատկերը կ'դիտէ Վիքդորիական Թուականին տարեգրութեանց մէջ, որ կ'պարունակէ Բիլի, Բալմէրսթոնի, Պիքընսֆիլտի և Կլատստոնի Անգլիան, ա՛յն Անգլիան՝ որուն քաղաքական և առևտրական յառաջդիմութիւնք, ազգային օրէնսդրութիւնք և գիտական գիւտերը տիպար ծառայեցին միւս երկիրներուն։ Զաւակներն և զաւակներուն զաւակներն ա՛յդ մեծաչուք տիկնոջ, որ ա՛յնքան քաջարար դիմակալեց բախտին հարուածներուն, հիմա կ'դողան կեանքին վրայ այն իմաստուն և ծերացեալ Թագուհիին, որ ա՛յնքան մասնակցեցաւ աշխարհի պատմութեան՝ Օ'Քօնքէլլի օրերէն մինչև Պիզմարքի օրերը, և առաջին երկաթուղիէն սկսեալ մինչև Գերմանիոյ մրցումը գաղթային ծառայման մէջ։ Իր մահիճ չրջապատուած է Վիքդորիական Թուականի ոգիներով, որոց ստուերած կ'ածեն դժբախտաբար անցեալ 12 ամիսներուն ծանրածանր հոգերը, որք անչուշտ նպաստեցին նորա կարչնեղ կազմվածքին խորտակման։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի կարծիքով տարակոյս չկայ որ Անգլիա հիմա իր ճակատագրին մէկ մեծ կարծակէտին վրայ կ'գտնուի։ Վտանգաւոր մրցակիցներ կ'սպառնան իր ծովային գերիշխանութեան, և Թշնամիք նախանձու աչքով կ'դիտեն պատերազմը փոքրիկ Պօէրական Հանրապետութեանց հետ, յուսալով որ կրնայ հասարակաց աղէտքի մը դուռ բանալ Անգլիոյ համար։ Անգլիա կ'զգայ Թէ Ռուսիա հետզհետէ աւելի մօտէն կ'ձնչէ զինքը Ս. Ասիոյ մէջ, և Թէ հազիւ պիտի ուղենայ Ֆրանսայի արչացեալ ատելութեան հետ, մինչ աշխարհածաւալ Հիւսիսային Ամերիկայի կերպարանքին տակ նոր ախոյեան մը կ'ցցուի իրեն դէմ։ Գերման կայսեր այցելութիւնը Թագուհիին մահճին մօտ յոյս պիտի ներշնչէ անոր Թէ Անգլիա պէտք չէ վախնայ Գերմանիոյ ատելութենէն։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'վերջացնէ յայտարարելով որ հակաանգլիական նախապաշարմունք ի'նչ ալ խորհին կամ ըսեն, Օսպորնի արքայափառ հիւանդը պատկառելի ներկայացուցիչն է այն մեծամեծ ծառայութեանց զորս Անգլիա մատոյց աշխարհի քաղաքական, առևտրական, և մտաւորական զարգացման։

—Նոյէս Վինըր Դակպլադ դիտել կուտայ Թէ ո՛ր կուսակցութիւնը կամ նախարարն որ պաշտօն վարեց Վիքդորիա Թագուհիին ժամանակ, Անգլիա մնաց միշտ մարդասէր և ազատասէր սկզբունքներու երկիրը, ա՛յնպիսի ժամանակի մը մէջ երբ Եւրոպայի ցամաքին վրայ վարելու սկզբունքները նոյն չէին մնար։ Նոյն իսկ ընթացակայութեան համար Անգլիոյ մղած պայքարները վերջ ի վերջոյ անհատին անձը կ'զօրացնեն։ Ամբողջ հատորներ կրնան գրուիլ իր սեփական երկրին Վիքդորիա Թագուհիին ընձեռած բարիքներուն վրայ։ Իբրև վեհապետ, իբրև կին և իբրև զարգացուցիչ մարդկային յառաջդիմութեան՝ կ'ատարեց պատուերը մեծ քերթողին՝ կէօթէի—ազնուասիրտ, օգնական և բարի ըլլալ։ Ցառաջացուց դաստիարակութիւնն ու բարեգործական ձեռնարկութիւնները, և ի մասնաւորի չատ ինչ ըրաւ իր սեռին դիրքը բարւոքելու։ Իր ընտանեկան կեանքը գեղեցիկ և գողտրիկ պատկեր մը կրնայ ըլլալ նոյն իսկ օտարներուն համար։

—Թան կ'ըսէ Թէ Վիքդորիա Թագուհին տեսակ մը դատաւորութիւն ի գործ կ'դնէր Եւրոպայի տիրող քրիստոնեայ արքայական գերդաստաններուն վրայ, իր անզուգական և իմաստուն փորձառութեամբ անխուսափելի կերպով կ'ազդէր անոնց վրայ։ Ցաչս իր ժողովրդեան մարմնացումն էր անգլիական Կայսրութեան—անոր միութիւնը, մեծութիւնը, անցեալը, եւ «չէր արժեր որ կրեր Զէմպըլէնի նախայարձակ, բուռն և ազնուայի քաղաքականութեան բեռը։ Անոր համար կ'մեռնի։» (Թան պօէրական պատերազմին կ'ակնարկէ։)

— Էնտէբէնտանս Պելժ կ'ըսէ.—«Համոզուած ենք որ մէն մի Եւրոպական մայրաքաղաքի մէջ, այն՛, համայն աշխարհի մէջ անկեղծ աղօթքներ պիտի ըլլան Ն. Վեհափառութեան համար։ Այս աշխարհի տեսարանէն անոր անյայտացումն մեծ դժբախտութիւն մը պիտի ըլլայ և ցաւալի ազդեցութիւն մը պիտի ընէ ընթացիկ դէպքերու վրայ։ Անժխտելի իրողութիւն մ'է որ Վիքդորիա Թագուհին եւրոպական բազում վեհապետներուն իրեն ներչնչած յարգանքին եւ համակրութեան չնորհիւ կարողացաւ առաջքն առնել բազում ցաւալի դէպքերու, և Թերևս կռիւներու Մեծ Տէրութեանց միջեւ։»

—Հնդկաստանի բոլոր եկեղեցիներուն եւ բազմաթիւ մզկիթ աղօթարաններու մէջ աղօթքներ կարդացուեր են Վիքդորիա Թագուհւոյն առողջութեան համար։

—Պերլինէ կ'գրեն առ Թայմզ.—«Անցեալ չաբթուան հանդէսներուն անխուսափելի յոգնութիւններէն վերջ, կ'ըմբռնուի Թէ Վիլհէլմ Կայսեր Անգլիա մեկնելու համար տուած որոշումը նոր ապացոյց մ'է իր որտագին անձնուիրութեան առ իր մեծ—մայրն, ծագումով հանդերձ ա՛յնքան կայսերական և արքայական սերունդներու։ Որդիական սէրը զօրաւոր նկարագիրն է գերման ազգին և այդ առաքինութիւն Գերմանիոյ մէջ ո՛չ ուրեք ա՛յնքան պայծառ չքեղութեամբ կ'փայլի որքան Գերմանիոյ է՛ն բարձր ներկայացուցչին անձին մէջ, որ է գլուխ Կայսրութեան և Տանն Հօքէնձոլլըրեանց։ Ամէն կուսակցութեանց և ամէն կարծիքի վեհաբաքրող Գերմանացիք կ'ըսեն Թէ կայսեր գործողութիւնը բնական, պատշաճ և ուղիղ է, և համաձայն է գերման ընտանեկան կեանքին աւանդութեանց, որք կ'յարգուին պալատան մէջ ինչպէս հիւղակին մէջ։ Կայսեր յանկարծական ճամբորդութիւնն այս տեսակէտով պիտի դիտուի։ Ամէն դասակարգի և ամէն աստիճանի Գերմանք չատ սուր կերպով կ'ըմբռնեն իրենց ընտանեկան պարտաւորութիւնները։ Ասոր համար է որ աշխարհի ամէնազօր վեհապետներէն մին, որ միևնոյն ատեն ամէնէն խղճամիտներէն մին է, մեծ Կայսրութեան մը գործերուն սաստկալի և ծանր բեռը մէկ կողմ կ'դնէ մօտ գալու համար յանոր որ անձնապէս սիրելի է իրեն և որ մայրն է իր մօր, ինչպէս նաև կենակից բարեկամը՝ զոր Եւրոպայի վեհապետներէն ամէնէն խոհականը կ'նկատէ։ Ամէնուն մտածմունքն այսօր կ'դառնայ դէպ ի այն միւս մահիճն ի Քրօնպերկ (ուր հիւանդ պառկած է Ֆրետերիկ կայսրուհին), և ամէն Գերմանացիի սիրտ կ'յաղթահարէ սա զգացմամբ Թէ Ֆրետերիկ կայսրուհիին համար մխիթարութիւն մը և օգնութիւն մը պիտի ըլլայ իմանալով որ իր զաւակն իր մօր հետ է այս սև ժամուն։»

—Վիլհէլմ կայսր չաբաթ առաւօտ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Ֆոն Պիւլովի հետ, Թագուհիին հիւանդութեան հետեւանօք։

—Պապը, յանուն կաթոլիկ եկեղեցւոյ, իր ցաւակցութիւնն յայտնել տուաւ Անգլիոյ արքայական գերդաստանին, յայտարարելով Թէ Վեհ. Վիքդորիա Թագուհւոյն բովանդակ Թագաւորութեան միջոցին, կաթոլիկներն ամէն կրօն. ազատութիւն վայելած են Անգլիոյ մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՆՐԲԵԱԿ ՉԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Ռումէն նախարարապետ Մ. Քարբ, որ Պերլին գացած էր, Վիեննայի մէջ յաճախակի տեսակցեցաւ Թղթակիցներու հետ։ Նախարարապետը չպարզեց ուղղակի իր ճամբորդութեան նպատակը, բայց Աւստրիոյ քաղաքական չրջանակներու մէջ կ'ըսուի Թէ Մ. Քարբի ի Պերլին և ի Վիեննա ճամբորդութիւնը նպատակ ունի Ռումանիան մտցնելու Եռեակ Զինակցութեան մէջ, որ, եԹէ պիտի չարունակուի — ինչպէս հաւանական է — գալ տարի (1902ին) պէտք է վերանորոգուի։

ԱՆԳԼԻԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ.— Անգլիքան Եկեղեցւոյ արքեպիսկոպոսներն (Քէնդըրպըրիի և Եօրքի) և եպիսկոպոսները նամակ մը ուղղելով բովանդակ Անկլիքան կղերականներուն՝ միաձայն գործակցութեան հարկը կ'չեչտադրեն Անկլիքան Եկեղեցին առաջ տանելու՝ Նոր Դարուն մէջ։ Կը յայտարարեն Թէ Եկեղեցին վարելու պարտաւորութիւնը յանձնուած է եպիսկոպոսներուն, և Թէ անոնք որ կը մերժեն հնազանդիլ՝ հետևած կ'ըլլան եկեղեցական վարչութեան մը ձևին, որ եպիսկոպոսական չէ մնար։ Մանր յանցանք մ'է երբ կղերականք իրենց եպիսկոպոսներուն չեն հնազանդիր ծիսական խնդիրներու մէջ, մանաւանդ ա՛լ աւելի ծանր՝ երբ եպիսկոպոսներուն համաձայնաբար որոշման չեն հնազանդիր։ Եպիսկոպոսք իբրև մի մարմին պարտաւոր են հրատարակել արքեպիսկոպոսներուն որոշմանց վերջերս յուղուած ծիսական խնդիրներու առթիւ։ Ուրախ են որ կղերականք մեծ մասամբ այս պարտաւորութիւնը կը ճանչնան, բայց դժբախտաբար հպատակութիւնն ընդհանուր չէ։ Եպիսկոպոսք կ'խոստովանին որ բարեկարգութեանց պէտք կայ որպէս զի Եկեղեցին աւելի արդիւնաւորապէս կատարէ իր գործը, բայց այս մասին ամէն իրաւական յառաջդիմութիւն լրջօրէն կ'արգիլուի կամ կ'խափանուի ցորչափ չը յարգուի հեղինակութիւնը։

ԼՈՐՏ ՌՈԲԵՐԴՍ ԵՒ ՄԱՆՉՈՒԿԸ.—Մարէչալն անցեալ օր Լոնտոնէ արուարձան մը կ'երԹար երկաԹուղիով. կայարանի մը մէջ պատանի մը, որ բլիթ (չէօրէկ) կ'ծախէր, փափաքեցաւ տեսնել նշանաւոր զօրավարը, ուստի առաջ գնաց երբ Լորտ Ռոպերդս (Ժողովրդական լեզուով «Պօպս») իր կառքը նստելու վրայ էր։ Կայարանի պաշտօնեաներէն մին պատանին մէկ կողմ հրեց։ Վերին հրամատարը զայս տեսնելով, անմիջապէս տղան կանչեց և իրմէ բլիթ մը գնեց, միևնոյն ժամանակ բէնիի մը (20 փր.) եւս տալով անոր։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Ակադեմիոյ անդամ Մ. Ալպէռ Վանտալ ռուսեֆրանսական զինակցութեան վրայ բանախօսութիւն մը արտասանեց, որ մեծ յուզում առաջ բերաւ Բարիզի մէջ։ Մ. Ալպէռ Վանտալ նշանաւոր պատմագէտ մ'է, հեղինակ հռչակաւոր մատենի մը, ուր կ'պատմուի Նաբոլէոն Պօնաբարդի և Ռուսիոյ կայսեր հանդիպումն ի Դիլսիդ։ Մ. Վանտալ Պօնաբարդեան մ'է, և իր գաղափարներն յաջողցնելու համար ընդգրկած է Ազգայնականներուն սկզբունքները։ Ֆրանսայի ներկայ դահլիճին, մանաւանդ պատերազմական նախարար զօրավար Անտրէի դէմ խօսեցաւ չատ կծու լեզուով։ Ահա ամփոփումն այդ յոյժ կարևոր բանախօսութեան.— «Ռուսիա Ֆրանսայի հետ զինակցութիւն մը կազմեց Ֆրանսական բանակէն օգտուելու նպատակաւ. արդ, այդ զինակցութիւնն այժմ ի վտանգի է, որովհետև զօրավար Անտրէ կ'քայքայէ Ֆրանսական բանակը, կամ ուրիչ խօսքով, կը վտանգէ ամէնէն իրական գրաւը, զոր Ֆրանսա տուաւ իր զինակցին։ Ֆրանսական բանակին այժմ գլխաւոր հանգոյցն է Ֆրանսայի և Ռուսիոյ միջև։ Ռուսական կայսրութեան ճակատագիրը վարող դիւանագէտք զգացմամբ կամ անձնական հակամիտութիւններով չեն կառավարուիր։ Ռուսական կայսրութեան չահերը կ'իրեն անոնց վրայ։ Զինակցութիւն կնքուած քաղաքական ամուսնութեանց մէջ, անոնց գլխաւոր ուշադրութիւնը կ'երԹայ օժիտին կողմը, և բարեբախտաբար Ֆրանսա ունէր օժիտ մը, իր զինուորական զօրութիւնը, անխախտ և ամբողջ պահուած։ Զինակցութիւնն անոր համար կազմուեցաւ որովհետև Ֆրանսա իր ամբողջ բանակով անոր մէջ մտաւ։ Ֆրանսական և ռուսական բանակներն հին ծանօթներ են իրարու։ Սովրած են յարգել զիրար կռուելու միջոցին։ Ֆրանսայի աղէտներէն վերջ դարձեալ Ռուսիոյ մէջ կ'ապրի ֆրանսական բանակին ազդեցութիւնը։ Ռուսիա համոզուած էր Թէ ֆրանսական բանակն երաչխաւորութիւն մը և գրաւ մ'էր իրեն համար։ Արդ, մեր վարիչք կ'տկարացնեն այս երաչխաւորութիւնը։ Ասոր վրայ կ'զարմանա՞ք երբ գիտնաք Թէ ի'նչ տեսակ մարդիկ կ'վարեն բանակը։ Մ. Վալտէք Ռուսօ յայտնապէս ընդդէմ Ֆրանսայի դաշ կ'վարէ հանրային գործոց առաջնորդութեան մէջ, Ամէնէն տխուր պարագան այն է որ իրեն գործակից գտած է Ազատ Որմնադրական Ֆրանսայի զօրավար մը։ Ա՛լ աւելի ծանր պարագան այն է որ բոլոր պայքար մէկ նշանաբանի համեմատ կ'գործեն բանակը քայքայելու համար, կամ կարելի եղածին չափ Ֆրանսայի բանակը պզտիկցնելու համար։ Վերջապէս Ֆրանսայի արդի վարիչք զինակցութեան անկման պատճառ պիտի ըլլան, որովհետև անոր ներքին ուժին և գոյութեան կ'դպչին։»

—Ազգայնական Թերթերը ձայն հաներ են Թէ Ռուսիա սրդողած ըլլալով Զօր. Անտրէի կարգադրութիւններէն, սպառնացեր է զինակցութիւնը խզել։ Ասոր վրայ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ Բարիզի ռուսական դեսպան Մ. Ուռուսոֆի քով վազելով ներում խնդրեր է, Թէ այս վերջինն ալ իր կառավարութեան հեռագրեր է, և ռուս կառավարութիւնն ալ պատասխաներ է որ գործը կրնայ կարգադրուիլ եԹէ զօրավար Անտրէ Ռուսիայէ ներում խնդրէ և նոր Թերթ մը դարձնելով խելքը գլուխը ժողվէ և Զարին կամքին համեմատ գործէ ...։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ.—Հրէական և հակահրէական գաղափարներէ ծագում առած մենամարտ մը տեղի ունեցաւ անցեալ օր ի Բարիզ։ Կոմս տը Լիւպէրսաք և Պառոն Ռոպէրդ Ռոչիլտ վերջապէս մենամարտեցան։ Մ. Լիւպէրսաք Թեւէն վիրաւորուեցաւ։

ԲՐՕՖ. ՏԵՇԱՆԵԼԻ վրայ ատրճանակ պարպող ռուս ուսանողուհին, Վէրա Ժէլօ, քսան տարեկան է, և Բարիզ եկած էր Համալսարանին մէջ ուսանելու համար։ Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, գնտակը ծերունի բրօֆէսորէն վրիպելով, վիրաւորեց ուրիչ ռուս ուսանողուհի մը, Օր. Ալեքսանդրին Զէլանին, որ հիմակ հիւանդանոցն է։ Օրիորդ Ժէլօ կ'ըսէ Թէ Մ. Տէշանէլի նմանող մարդ մը քանի մը չաբաթ առաջ նախատեր է զինքը։ Կ'խոստովանի որ սխալ զարկաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷ կ'հեռագրեն Ցնվ. 22 Թուով.—«Երէկ տեղի ունեցաւ ի Եալդա (Խրիմ) ի ներկայութեան Զարին, Զարուհին և մեծ դքսուհի Միլիցայի, պաշտօնական բացումն երկու չէնքերու, որք Թոքախտի դարմանատուն պիտի ծառայեն։ Շէնքերը կառուցուած են ի յիչատակ Ալեքսանդր Գ. Զարին։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Տփղիսի Թերթերն հետևեալ լուրերն հրատարակած են Պարսկաստանի գործերուն վրայ.—

«—«Պետ. Վեդ.»-ի առնելով, պարսից կառավարութիւնը մի խումբ պարսիկ վաճառականների առաջարկել է խճուղի չինել Հին-Ջուլֆայից մինչև Թեհրան, բայց միայն այն պայմանով, որ չինութեանը ձեռնարկուի մինչև Նովրուզի տօնը (մարտի 9-ին)։ Իսկ եԹէ աչխատանքները մինչև այդ ժամանակը չսկսուեն, պարսից կառավարութիւնը ճանապարհ չինութիւնը կը յանձնի ռուս ընկերութեան։

«—«Նով. Օբ.»ի առնելով, այս օրերս Բագուի վրայով Պարսկաստան են ուղևորուել մի խումբ ռուս ինժեներներ, հետազօտելու համար այնտեղի հանքատեղերը, որոնց մշակման համար նրանք արտօնութիւն են ստացել պարսից կառավարութիւնից։ Ինժեներներին գլուխ է անցած Պ. Ռոչկովսկի։

«—Ռաշտէն կ'գրեն Թէ Շահի նոր կարգադրութեամբ պարսիկներն իրենց հագուստները պէտք է փոխեն և եւրոպական կամ սարդարի ձևով հագնուեն, որ մի քիչ վայելուչ է, մեծ մեծ փափախներն էլ պէտք է աւելի փոքրանան ու ճաչակաւոր լինեն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ, Վեհ. Սուլթանը միջօրէին յիչեալ մզկիթը գնաց կառքով, և Ուրբաթու աղօթքը կատարելէն վերջ, կայս. Պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր Թափորով։

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին հելլէն դեսպան իշխան Մավրօքօրտադօ իր կնոջ ու առաջին Թարգմանին հետ, և դեսպանատանց կողմէ յանձնարարուած 19 զբօսաշրջիկներ։ Ներկաներէն ոմանք արժանացան կայս. ողջոյններու, Սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Վեհ. Սուլթանին հետ տեսակցելու նպատակաւ, Վիլհէլմ Կայսր երկրորդ անգամ ի Պոլիս այցելութեանն ի յիչատակ, չինել տուած աղբիւրին բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու համար, այս անգամ Պոլիս եկող Կայս. Թիկնապահ զօրավար ֆօն Բէսէլ, զօրավար Հէնցէ ֆօն Ֆրէնքի, սենեկապետ կոմս Մոլլինէն, փնդապետ Պառօն Լանքէն, տեղակալ ֆօն Հանքէ և Մօլթքէ անուն դպրոց—մարտանաւին հրամատարներն ու սպաներն երեկ Եըլտըզի Կայս. Պալատան հիւրանոցն երԹալով, պատիւ ունեցան ներկայ գտնուելու Սելամլըքի արարողութեան, և ապա չնորհուած Կայս. արտօնութեամբ, Գերման դեսպան Պառոն Մարչալ ֆօն Պիպէրշդայնի հետ պատիւ ունեցան պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին, և ամէն մէկն իրենց աստիճանին համեմատ, զանազան պատուանչաններով և չքանչաններով պատուեցան։»

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ աղբիւրին բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու համար, Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ Պոլիս ղրկուած պատուիրակներուն մէկ մասն երէկ առաւօտ Վիեննայի կառախումբին կապուած մասնաւոր վակոնով մը մայրաքաղաքս հասան։ Սիրքէճիի կայարանին մէջ, կայս. Թիկնապահ Ֆէրիք Նասըր փաշա, արարողապետի օգնական Ապտ—իւր—Ռէզագ պէյ և Գերման դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Մորկէն բարի գալուստ մաղթեցին գերման պատուիրակներուն։

—Ինչպէս երէկ ծանուցած էինք, Մօլթքէ դպրոց մարտանաւն ևս երէկ առաւօտ ժամ 2ու կէսին Պոլիս հասաւ և Թօփխանէի առջև խարիսխ նետեց։ Մարտանաւուն մէջ հրամատարէն ու սպաներէն զատ, 50 գերման ծովային աչակերտներ կան։ Նաւահանգստի Վէրաւէնսուշ Սամի փաշա, ծովային Ֆէրիք Հիւսնի փաշա և Քալիւս էֆ. գերման մարտանաւն երԹալով, բարի գալուստ մաղթեցին հրամատարին։ Սամի և Հիւսնի փաշա, կայս. Ֆուատ չոգենաւով, մինչև Այ-Ստէֆանոյի բացերն ընդ առաջ գացած էին Մօլթքէ մարտանաւուն։

—Գերման պատգամաւորք, երէկ Սելամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուելէ ետքը, կայս. Պալատան մասնաւոր սրահներէն մէկուն մէջ պատուասիրուեցան ճոխ չքանդղանով մը զոր յարդարած էր Կայս. Ա. Մատանապետ Օսման պէյ։ Ետքոյ, չնորհուած կայս. արտօնութեամբ, Գերման պատգամաւորք այցելեցին կայս. զարաստանը, արքունի ախոռները, և կայս. յախճապակիի գործարանը։ Ապա, ինչպէս պաշտօնական զեկուցման մէջ ծանուցուած է, կայս. արտօնութեամբ պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պաշտօնապէս։

—Գերման պատգամաւորք իրենց հիւրամեծար Ֆէրիք Նասըր փաշայի և հազարապետ Մորկէնի հետ, երեք պալատական կառքերով, Մեծ—Եպարքոսին, Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սայիտ փաշայի և Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի ապարանքներն երԹալով, իրենց այցաքարտերը յանձնեցին։ Գերման պատգամաւորներէն ոմանք երեկ այցելեցին նաև Տոլմապաղչէի կայս. Պալատ։ Գերման պատգամաւորք, ցորչափ Պոլիս մնան,

Բերա—Բալասի մէջ իրենց համար պատրաստուած յատուկ սենեակներուն մէջ պիտի լնակին։

—Կայս. Անձն. Գանձուն նախարարութիւնը պիտի հոգայ «Մոլդէք» ժառանգաւուն սպայից ու նաւազներուն ուտեստի պէտքերը, ցորչափ Պոլիս մնան։ «Մօլդէք» ժառանգաւուն մէջ այսօր ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի Գերման գաղթականութեան երեւելիներուն։

—Քէօթէօնիայի սրահին մէջ, երէկ գիշեր, Գերման դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Մ. Մորկէն կոչունք մը տուաւ ի պատիւ գերման պաշտօնեաներուն։

—Գերման Կայսեր աղբիւրին բացման հանդէսը վաղն առաւօտ ժամ 10 1/2ին (Ը. Ե.) պիտի կատարուի մեծաշուք հանդիսաւորութեամբ։ Հրաւիրեալներուն համար մասնաւոր բարձրաւանդակներ կառուցուած են, փարդագոյն ծթցներով սրահակուած։ Աղբիւրին ուժ պորփիւրեայ սիւներուն առջեւ 8—10 մէգր երկայնութեամբ սիւներ կանգնուած են, դրօշազարդութեան համար։

ԺԱՆՏԱՐՄ.—Ռուսիա Եգիպտոսէ գաղթողներուն դէմ գրած քարանդինան վերցուց։

—Ցունաստան ալ Իզմիրէ գաղթողներուն դէմ գրած քարանթինան վերցուց։

ՌՈՒՍԻՈՅ կառավարութիւնն որոշեց ընդհ. հիւպատոսութիւններ հաստատել Պաղտատի և Պուշիրի (Պարսկային ծոց) մէջ, հիւպատոսութիւններ՝ Աղէքսանդրիոյ, Պասրայի, Մանսաթըրի և Խարբերդի մէջ, փոխ—հիւպատոսութիւններ՝ Էտիրնէի և Պայազիտի մէջ։ Ասկէց զատ, Երզրումի ընդհանուր հիւպատոսարանին և Հալէպի հիւպատոսարանին մէջ քարտուղարի և թարգմանի պաշտօններ հաստատուեցան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Մ. Բանսա երէկ Մեծ—Եպարքոսին և Պետական Խորհրդոյ անդամ Թիւրխան փաշայի ապարանքներն երթալով, իր այցաքարտն յանձնեց։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ կուսակալ Ռէուֆ փաշայի մայրը մեռաւ։

ԳԵՐՄԱՆ թերթ մը կ'ծանուցանէ թէ Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը 50,000 ոսկի, և Օսմ. Կայս. Պանքան 80,000 ոսկի փոխ տուած են Կայս. կառավարութեան։

ՄԵԾ—ԵՊԱՐՔՈՍ Խալիլ Րիֆաթ փաշայի առողջութիւնն սկսած է հետզհետէ բարուքիլ, և ախորժակը քիչ մը բացուած ըլլալով, յուսալի է որ մէկ քանի օրէն բոլորովին ապաքինի, կ'ըսեն Թուրք թերթերը։

ԻՄՔԷՋԷԼԻ խոտլական—դիր հիւպատոս Մ. Լուքա մեռաւ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Խառն Ժողովն իր երէկուան նստին մէջ զբաղեցաւ մարդահամարի նոր կանոնագրին նկատմամբ Մետրապոլիտներուն սրուելիք հրահանգներով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան Խորհրդական Ռաֆոֆ պէյ երէկ Պերլին ուղեւորեցաւ։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ Վերատեսչութիւնն որոշեց Իզմիրի ստար ապրանաց մաքսատան պաշտօնեաներուն տուժել տալ 50,000 դրշ.ի կորուստ մը, որ հանրքածուներին պակաս գին դրուելէն յառաջ եկած է։ Եթէ պատասխանատու պաշտօնեայք զլանան վճարել, դատաստանի պիտի ենթարկուին։

ՄԱՀ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

Անգլիոյ Թագաւոր—կայսր Վեհ. Էտուարտ Է.րդ, Վեհ. Սուլթանին ցաւակցական ու շնորհաւորական հեռագրերուն ի պատասխան, հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց Ն. Կայս. Վեհափառութեան։

—Վիլհէլմ Կայսր, Ֆրետերիկ Կայսրուհին և Ռուսիոյ Ցարն եւս շնորհակալութիւն յայտնեցին առ Վեհ. Սուլթանն, Ն. Կ. Վեհափառութեան ուղղած ցաւակցական հեռագրերուն համար։

—Վեհ. Սուլթանը Տանըմարքայի Թագաւորին և Ցունաստանի Եորկիոս Թագաւորին եւս ցաւակցական հեռագրեր ուղղեց։

—Ֆրանսական «Վօդուռ» պահականաւուն հրամանատարն ու իր սպայակոյտն երէկ անգլիական «Իմօճըն» պահականաւն երթալով, իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին հրամանատարին եւ սպաներուն։

—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, կայսերազուն իշխան Պիւրհանէտտին էֆ. նախընթաց օր միջօրէէն 2½ ժամ վերջն հասաւ անգլ. դեսպանատունը։ Անգլ. դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնօր մեծ սանդուղին գլուխն ընդունեց Ն. Կայսերազուն Բարձրութիւնը։ Իշխանն իր Օգոստափառ Հօր կողմէ սահմանուած պաշտօնը կատարելով՝ ըսաւ թէ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն յոյժ կ'ցաւէր Վիքտորիա Թագուհւոյն մահուան վրայ, և իրենց դառն ցաւոց մէջ կ'համակրէր արքայական գերդաստանին, անգլիական կառավարութեան և բովանդակ անգլիացի ազգին։ Պիւրհանէտտին իշխան ապա Վեհ. Սուլթանին շնորհաւորութիւններն յայտնեց նոր Թագաւորին գահակալութեան համար։ Սըր Ն. Օ'Քօնօր Կայսերազուն իշխանէն խնդրեց՝ իր շնորհակալութիւնները մատուցանել առ Վեհ. Սուլթանն։ Դեսպանն ապա իշխանին ուղեկցեցաւ մինչեւ սանդուղին ստորոտը։ Դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Պլօք ներկայ էր այս այցելութեան։

—Երէկ առաւօտ, Ֆրանսիս Մէծօրիըլի մէջ տեղի ունեցաւ անգլ. գաղթականութեան ժողովը, Վիքտորիա Թագուհւոյն մահուան առթիւ գաղթականութեան ազոյ արտայայտութեան հիմնագիրն որոշելու համար։ Ներկայ էին հարիւրի չափ երեւելի Անգլիացիք, ըստ որս նաեւ մէկ քանի անգլուհիք։ Սըր Ո. Ուիթթլ, որ կ'նախագահէր, պարագային յարմար ճառախօսութեամբ մը բացաւ նիստը։ Ցետոյ Սըր Համիլդըն Լանկ, Մր. Բիրս եւ Սըր Պարքլնկդըն Սմիթ յաջորդաբար ճառախօսեցին, դրուատելով Վեհ. Վիքթորիա Թագուհւոյն բարեմասնութիւնները, չիրմագին ծառայութեանց մէջ։ Նախագահն ապա կարդաց Իզմիրի, Սելանիկի, Պրուսայի անգլ. գաղթականութեանց կողմէ քաշուած հեռագիրը, ծանուցանող թէ իրենք ալ այս տխուր առթիւ կ'միանան Պոլսոյ անգլ. գաղթականութեան։ Նախագահն իր ճառն աւարտեց հետեւեալ առաջարկները ներկայացնելով, որք միաձայնութեամբ ընդունուեցան.

«Անգլիական հիւպատոսը պիտի հաղորդէ առ որ անկ է՝ Պոլսոյ բրիտանական գաղթականութեան այս ժողովին հետեւեալ վճիռները։

—«Կ'բաղձանք ի խորոց սրտի արտայայտել մեր խորին սուգը մահուան առթիւ մեր սիրելի Թագուհւոյն, որ իր աննախընթաց տեւողութեամբ թագաւորութեան միջոցին, աշխարհի ամէն մասերուն մէջ իր հպատակներուն սէրը, երախտագիտութիւնն ու յարգանքը գրաւեց։

«Կ'բաղձանք նաեւ մեր խորին համակրութիւնն յարգանօք մատուցանել արքայական գերդաստանին բոլոր անդամներուն, այս անդարմանելի կորուստին առթիւ։

«Վերջապէս կ'բաղձանք Ն. Վեհափառութեան Էտուարտ Է. Թագաւորին մատուցանել մեր բովանդակ հաւատարմութեան և անձնուիրութեան հաւաստիքն առ իր Գահն և առ իր Անձն։»

—Ինիրօն Ֆրանսէզի մէջ տեղի ունենալիք ընտանեկան երեկոյթ մը յետաձգուեցաւ ի նշան համակրութեան առ անգլ. գաղթականութիւնն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Թալասէն Խմբագրութեանս ուղղուած գրութենէ մը կ'տեղեկանանք թէ, տեղւոյն բնիկ ազգայիններէն ուսուցչապետ Խուպէսէրեան Մհտ. Կարապետ էֆ. ամսոյս 3ին յանկարծամահ եղեր է, և հետեւեալ օրն յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է նախագահութեամբ Վիճակին առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկ. Պալեանի, և մարմինն ամփոփուեր է Թալասի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ գաւիթը մասնաւոր դամբարանի մը մէջ։ Հանգուցեալն 3,000 ոսկւոյ կտակ մը ըրած է, որոյ տարեկան 120 ոսկւոյ տոկոսէն 75 ոսկի յատկացուցած է Թալասի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն և Խուպէսէրեան վարժարանին, 18 ոսկի Ազգային Հիւանդանոցին, 15 ոսկի Իզմիրեանց գրական մրցանակին, 12 ոսկի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան Վանուց։ Կտակագիրը, որ հաստատուած է Պատրիարքարանէ և ռուսական հիւպատոսարանէ, երեք օրինակ գրուած է, մին պահուած է Պատրիարքարանի մէջ, երկրորդը՝ Կիւլպէնկեան Պատրիկ էֆ.ի քով և երրորդն ալ հանգուցելոյն դարանին մէջ գտնուեր է։ Կտակակատար կարգուած են Պոլսոյ Ս. Պատրիարքը, Կիւլպէնկեան Պատրիկ և Գասպար էֆ.ները, Կիւրմեան Ցարութիւն էֆ. հանգուցելոյն եղբայրը Մհտսի. Նազար աղա և Սենեքերիմ էֆ. Խուպէսէրեանները, աւագերէց Տէվէկէլեան Տէր Հայրն և Վահան էֆ. Հազարապետեան։ Բաց աստի, հանգուցեալն հետեւեալ կտակներն եւս ըրած է.—

Հարիւր ոսկի Տփղիս քաղաքի Աղքատախնամին, 30 ոսկի Կեսարիոյ Ս. Կարապետ Վանքի, 2 ոսկի Ս. Դանիէլ Վանքի, 2 ոսկի Տէրէվանքի Ս. Սարգիս Վանքին, 2 ոսկի նոյնպէս եկեղեցիին, 20 ոսկի վերի Թաղի (Թալասի) Ս. Աստուածածին եկեղեցիին և Վ. Պ. վարժարանին, 15 ոսկի վարի Թաղի Աչըգեան աղջկանց վարժարանին, 1 ոսկի Քիչիքէօյի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին, 8 ոսկի Թալասու 4 յոյն եկեղեցիներուն, 10 ոսկի Քաղաքէն եւքն աղքատներուն բաշխուելու համար, 7 ոսկի ատեներէցին և աւագերէցին, 50 ոսկի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն, 50 ոսկի ալ նոյնպէս Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին չիրմին համար, 40 ոսկի ալ Թաղման հանդէսին համար։

—Նոր Հանդէս մը։— Կ'լսենք թէ Սկիւտարի Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյն քարոզիչ և Ս. Պատրիարք Հօր անձնական քարտուղար Տ. Ներսէս վարդապետ Դանիէլեանց, պատկերազարդ հայերէնի հանդէսի մը պատրաստելու ձեռնարկած է, որուն մէջ պիտի երեւին էն նշանաւոր եկեղեցական և աշխարհական արդի հին և նոր գրողներու գրուածքները՝ իրենց պատկերներովը։ Տ. Ներսէս վարդապետ մասնաւորապէս դիմումներ ընելով անոնց բոլորովին նոր և ընտրեալ նիւթերու վրայ խնդրած է ինքնագիր գրուածքներ, և արդէն իր այս գործը բաւականին ալ յառաջ տարած է։ Ս. Հայրապետը լսելով այս վարդապետի բարենպատակ գրական ձեռնարկը, Հայրապետական կոնդակով մը օրհնած ու քաջալերած է։ Այս տեսակ պարագաներու մէջ, մարդ ինքնին կ'փորձուի հարցնել թէ՝ ինչ կ'ընեն և ինչ կ'գործեն մեր եկեղեցականները։ Պէտք ունինք ժողովուրդին սրտին և հոգւոյն խօսող ընտիր և չինիչ գրուածքներու, ո՞վ կրնայ ուրանալ Գիւղի հոգւոյն գրուածքներուն չահեկանութիւնը որք նոյն իսկ սկեպտիկ կարծուածներու հոգւոյն ու մտքին վրայ խոր բան մը կ'ազդեն, ու առնենք իրենց փրկարար ազդեցութիւնը պիտի ունենան ու ունեցած են։ Ի՞նչու չգրեն մեր կարող եկեղեցականները, մինչ անդին աշխարհականներ կ'խօսին կ'գրեն։

—Ս. Պատրիարքն երէկ իր հետն ունենալով Տ. Բաբգէն Ծ. Վ. Կիւլէսէրեանը, ժամը 5ին այցելեց Բերայի Էսաեան Երկսեռ վարժարանը՝ ուր ներկայ կ'գտնուէին Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան և Ատենադպիր Տոքթ. Դաւիթեան էֆ.։ Ն. Սրբազնութիւն չորս հինգ ժամ վարժարանը մնալով ուսմանց գրէթէ ամէն ճիւղերու մէջ երկսեռ աշակերտաց ունեցած կարողութիւնը ինքն անձամբ քննեց և գոհ տպաւորութեան ներքեւ ժամը տասնին մեկնեցաւ Նարեկեան Մանկապարտէզ, ուրկէ օրուան մը թողլով այցելել նաեւ Գերեզմանատան և Տօլապ Տէրէի վարժարանները։ Ս. Պատրիարքը, իր այցելութեանն առթիւ 57 օխայ չաքար բաժնել տուաւ Բերայի չորս վարժարանաց 750է աւելի երկսեռ աշակերտներուն։ Իսկ անցեալները Սկիւտար Ս. Խաչ վարժարանի երկսեռ աշակերտներուն 75 օխա չաքար բաժնած էր։

—Մարզուանու Վանուց Տ. Ակիբալոս քահանան, Ամասիոյ Գաւառ. Կրօնական ժողովոյ որոշմամբ, երկու ամսուան փիլմոզորկութեան դատապարտուեր է իր անկարգ և անվայել ընթացքին համար։ Գաւառ. Կրօնական ժողովոյ այս որոշումն հաղորդուեր է Պատրիարքարան։

—Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդն որոշած ըլլալով Թաղին Ազգ. աղջկանց վարժարանին մէջ խոհարարութեան ճիւղ մը հաստատել, խոհարար մը վարձեր է աշակերտուհեաց գործնականապէս սորվեցնելու խոհարարութիւնը։

—Բագուի Նահանգական դատարանի անդամներն ու իրենց օգնականներն որոշեր են գաւառի մը մէջ որբանոց մը հաստատել հանգուցեալ Գրիգոր Զանչեանցի յիշատակին համար։

—Մոսկուայի դատական պաշտօնատան անդամներն ալ իրենց մէջ հանգանակութիւն մը կատարեր են ժողովրդական ընթերցատուն մը հիմնելու համար Զանչեանցի յիշատակին։

—Տփղիսէ կ'գրեն.—«1901 Յունուար 21ին, Տփղիսի Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնը կ'պատրաստէր պարահանդէս մը տալ յօգուտ Ընկերութեան։ Այս պարահանդէսը պիտի տրուէր Տփղիսի ժողովրդական դահլիճը, ինչպէս Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութիւնն եւս նոյն չէնքին մէջ տուած էր։ Սոյն հանդէսը կարծեմ նախորդէն աւելի չքեղ պիտի ըլլայ, վասն զի այսօրուընէ սկսած են կարգադրութիւններն ընել։ Պարահանդէսին գացող գեղեցիկ սեռը չենացի կնոջ հագուստ հագած պիտի ըլլայ և արանց ձեռքը չինական հովանարներ պիտի ըլլան. այս հովանոցն ի ձեռին չունեցողն 50 կոպէկ տուգանք պիտի տայ։ Տփղիսի մէջ առաջին անգամ ըլլալով այսպիսի եզական պարահանդէս մը կ'տրուի։ Իբր Չինացի աղուոր Տիկին մը վաճառքներ պիտի ծախէ հասութիւնն։ Պարահանդէսին պիտի մասնակցի նաեւ Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութիւնն որ մեծապէս պիտի նպաստէ։ Կ'յուսամ թէ պարահանդէսին յաջողութիւնը ապահովելուն պէս երկու օրուան մէջ պիտի սպառին տոմսակները, ինչպէս եղած էր ի նպաստ Որբ. Պաշտպանի արուած ներկայացման, ուր շատեր չկրցան ներկայ գտնուիլ և ոմանք եռապատիկ կամ քառապատիկ վճարելով հազիւ կրցան տոմսակ գտնել կանուխէն առնողներէն։»

«—Տփղիսի Յովնանեան—Մարիամեան աղջկանց դպրոցը մտադրութիւն կայ վերաբանալու այս ամսուն։ Տեսչի պաշտօնին մէջ հաստատուած է Պ. Յ. Յովհաննէսեան։ Տեսչի օգնական ընտրուած է Տիկին Նահապետեան։»

—Պաքուէ կ'գրեն թէ Պ. Ստեփաննոս Տ. Օհաննեանի տունը, իր անուան տօնախմբութեան առթիւ հաւաքուած հիւրերն Զանչեանցի որբանոցներուն պահպանութեան ու չարունակման համար 700 րբլ. հաւաքեր են իրենց մէջ։

—Շամախի առաջնորդ Եսայի Արք. աղեաց ծանր հիւանդութեան մը ենթարկուած ըլլալով, բժիշկի մ'ընկերակցութեամբ և տեղւոյն Կրօն. Ժողովին մի քանի անդամներուն ուղեկցութեամբ Տփղիս տարուած է, կարող բժիշկներու կողմէ խնամուելու։

—Պաթումէ կ'գրեն.— «Դեկտեմբերի 24-ին, Թիֆլիսի Թեմի առաջնորդ Գէորգ արքեպիսկոպոսի ձեռքով օծվեց տեղւոյս նորակառոյց Ս. Փրկիչ եկեղեցին. հոգեւոր հանդէսը սկսվեց ժամի 9½-ին։ Պատարագիչը եպիսկոպոսն էր, երգում էր երգեցիկ խումբը։ Ներկայ էին քաղաքիս բարձրաստիճան պաշտօնեաները և միւս ազգութիւնների հոգեւոր ներկայացուցիչները։ Հանդէսից յետոյ, որ վերջացաւ ժամը 12-ին, առաջնորդը գնաց իր օթեւանը, «Իմպերիալ» հիւրանոցը, ուր հասարակութեան կողմից ի պատիւ նրան ճաշ տրվեց»։

—Նահապետ Վ. Նահապետեան, որ Կովկասեան կառավարութեան հրամանաւ քանի մը տարի առաջ հեռացուած էր Էջմիածնէն, Թէոդոսիայի Ս. Խաչ վանքին Վանահայր կարգուեր է հանգուցեալ Խորէն Եպս. Ստեփանէի տեղ։ Տեղւոյն Կրօն. Ժողովին կարգադրութեամբ, հանգուցեալ Եպիսկոպոսին գոյքը կ'ուղարկուի Թիֆլիս և անկէ Էջմիածին։

—Հոգաբարձութիւնս ներկայիս կը ծանուցանէ թէ ի նպաստ Հիւանդանոցիս հաստատեալ ատենին գանձանակաց բացումը տեղի պիտի ունենայ, ամսոյս մէջ. ուստի, որոնք որ իրենց բնակարանաց կամ վաճառատանց մէջ ունին Հիւանդանոցի նոյն գանձանակներէն, կ'հրաւիրուին ներկայացնել զանոնք ի գրասենեակ Հոգաբարձութեանս և կամ իրենց բնակած Թաղին եկեղեցւոյն Խորհրդարանը տանելով իրենց ներկայութեան բանալ տալ, և գոյացեալ հասոյթն Հոգաբարձութեանս ուղարկելով ստանալ պէտք եղած ընկալագիրը։ (Կեդ. Ազգ. Հիւանդանոցէ)

—Ծանօթ ակնաբոյժ Տքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան վերջին հիւանդութենէն կատարելապէս ապաքինած ըլլալով, սկսած է ըստ առաջնոյն հիւանդներ ընդունիլ ամէն օր կէս օրէն վերջ մինչ երեկոյ, մասնաւորաբար իր ակնաբուժական դարմանատունը, որ կ'գտնուի Ղալաթիա, անգլիական հիւպատոսարանի դիմաց և Ս. Ժորժ աղջկանց հիւանդանոցին մօտ։

—Աւասիկ Բիւզանդի նոր Շրջանին Զրդ Թիւին բովանդակութիւնը.—20րդ դարու սեմին վրայ Ցոլքեր Հ. Ճէճէեան.—Բեթլեհեմի մանուկը Ա. Կ. Պէտիկեան.—Մարած լոյսը Ցոլքեր Հ. Ճէճէեան.—Տիանի պաշտամունքը Ստրաբոն աշխարհագրին մօտ Գ. Շաքեան.—Երգ հրեշտակաց ի ծննդեան Քրիստոսի Մ. Մ. Լուսինեան, Մոգական մանրիկներ (կենդանաբանական) Ցոլք. Պալաճեան, Երաժշտական Ս. Բաբիկեան.—Քաղաքական տեսութիւն.—Միջազգային քաղաքականութիւնը 1900ին։

Այրի Տիկին Խոսրովի Սինանեան, Ստեփան էֆ. Սինանեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Սինան Սինանեան, Տէր և Տիկին Նշան Սինանեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Սինանեան, Միհրան էֆ. Սինանեան, Տէր և Տիկին Յ. Ղազիկեան, Տէր և Տիկին Պ. Ազարեան, Տէր եւ Տիկին Յ. Ազարեան, Տէր և Տիկին Ա. Պոռոսեան, և Թէօլէօլեան, Վարդերեսեան, Պազրատարեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կ'ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ

ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ Ս. ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ

որ կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետքն հանգեաւ ի Տէր ի ծաղիկ հասակի 37 ամաց։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Կիրակի, 14 Յունվար, ի ժամ 8 ու կէս (Ը. Թ.) Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն մէջ, ուր փոխադրուած է արդէն հանգուցելոյն մարմինը, և անկէ պիտի փոխադրուի Պալըքլըի Ազգ. գերեզմանատունը։

13 Յունվար, 1901

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՔ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

Այս օրուան Սուրհանդակէն Բերբէրէն

Յնվ. 21.— «Երէկ գիշեր Թագուհւոյն վիճակն աւելի գէշցաւ, և առաւօտեան ժամ 5էն քիչ մը վերջը կարծուեցաւ թէ ամէն բան վերջացած էր։ Հեռագիր մը ղրկուեցաւ Պրքինկէմի պալատը, լուր տալու համար Վիլհէլմ Կայսեր ու Կալլէսի իշխանին։ Օգոստափառ մահամերձին սենեկին մէջ հաւաքուեցան արքայական գերդաստանին բոլոր իշխանուհիք ու անդամք, որք Օսպորն կ'գտնուէին, եւ արքունեաց երէցը պատրաստուեցաւ իր պաշտօնականութիւնը կատարելու։ Սակայն երբ լոյսը ճեղքուեցաւ, բարւոքում մը երեւցաւ։ Թագուհւոյն սիրտը, որ գրեթէ բոլորովին դադրած էր բաբախելէ, նորէն սկսաւ կանոնաւորապէս պաշտօնավարել, չնչառութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Շնորհիւ թթուածինին զոր բժիշկներն առատօրէն Թագուհւոյն սենեկին մէջ, եւ ուղեղը քիչ մը բացուեցաւ։ Դեռ քանի մը ժամուան կեանք կար։ Կալլէսի իշխանին, որ Թագուհւոյն առաջին հիւանդապահն եղաւ, և իր օգոստափառ կեանքը կ'խնամէ հիանալի անձնուիրութեամբ, այս առիթէն օգտուելով երթալ քիչ մը հանգստանալու, քաղաքը 24 ժամէ ի վեր չէր հեռացած Թագուհւոյն սնարէն։ Հետաձայնով լուր տրուեցաւ Լոնտոն, որպէս զի կայսրն ու պաշտօնեայք փութացնեն իրենց գալստեան մը. պատասխանուեցաւ թէ առաւօտեան ժամ 8½ին մասնաւոր կառախումբը պիտի մեկնէր Վիքտորիա կայարանէն։ Առաւօտեան ժամ 9ին Քօուէս հասաւ ուղեւորի հիւանդութեանց Անգլիացի առաջին մասնագէտ Տոքթ. Թօմաս Պարլօու, իր երկու պաշտօնակիցներուն՝ Սըր Ճէյմս Ռէյտի և Սըր Տուկլաս Բօուէլի խնդրանօք։ Անմիջապէս բժշկական խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ և արդիւնքը ծանուցուեցաւ առաւօտեան ժամ 11ին հրատարակուած պաշտօնական տեղեկագրով։ Հազիւ բժշկական խորհրդակցութիւնն աւարտած էր երբ Ալպէրթա զբօսանաւը երեւցաւ Թրինիդի հուարիի բացերը, և ճիշդ ժամ 11ին Կայս. և իշխանական թափորը ներս կ'մտնէր արքայական դղեկին մեծ դռնէն։ Թագուհւոյն վիճակին մէջ ի յայտ եկած բարւոքումն անփոփոխ մնացած ըլլալով, բժիշկներն արտօնեցին որ տեսակցութիւն մը տեղի ունենայ արքայական մամին ու կայսերական թոռան միջեւ։ Ուստի Վիլհէլմ Բ. խոյն Թագուհւոյն սենեակը մտաւ։ Տեսակցութիւնը խիստ կարճ, հազիւ 15 վայրկեան տեւեց, բայց խիստ յուզիչ, ինչպէս տեսնուեցաւ կայսեր այլայլեալ դէմքէն երբ դուրս ելաւ իր հօրեղբօր մամին սենեկէն։ Միջօրէէն վերջ թեթեւ զգալի փոփոխութիւն մը չերեւցաւ Թագուհւոյն վիճակին մէջ, սակայն Օգոստափառ հիւանդին քով գտնուողներն անմիջական աղէտքէ մը չէին վախնար, ըստ որում ժամ 2ին տեսնուեցաւ որ ոտքով պտոյտ մ'ընելու համար դուրս կ'ելնէին կայսրը, Կալլէսի իշխանը, Քօննօդի դուքսն և Եորքի—դուքսը։ Ասոնք թէեւ չատ տխուր կ'երեւէին, սակայն կ'պատասխանէին իրենց ուղղուած ողջոյններուն, եւ գացին նորահաստատ հիւանդանոցը։ Երկուօրէն այցելեցին այս հաստատութիւնը, եւ Վիլհէլմ Բ. մասնաւորապէս հարցափորձեց Թրանսվալէ նոր դարձող անգլիացի բոլոր զինուորները, որք ապաքինելու վրայ էին։ Սակայն այս միջոցին բժշկական նոր խորհրդակցութիւն մը տեղի կ'ունենար, եւ երեք մասնագէտ բժիշկներն ալ միաձայն կ'ըհաստատէին թէ առաւօտէ ի վեր որեւէ փոփոխութիւն յառաջ չէր եկած Թագուհւոյն վիճակին վրայ։ Այս իմաստով տեղեկագիր մը խմբագրուելով, անմիջապէս հաղորդուեցաւ լրագրաց եւ հասարակութեան։ Սակայն այս տողերը գրած ժամուս, այն է՝ կէս գիշերէն քիչ մ'առաջ, հիւանդին վիճակը նորէն գէշցաւ, եւ Սըր Ճէյմս Ռէյտ պատսպարանէն մահարար վճռը։»

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Յնվ.—Վիքտորիա Թագուհիին յուղարկաւորութիւնը մեծահանդէս պիտի կատարուի։ Հանգուցելոյն բաղձանքին համաձայն, դագաղն Օսպորնէ Քօուէս պիտի փոխադրուի թնդանօթի սայլակի մը վրայ։ Թագուհիին մարմինը տանող զբօսանաւուն անցնելուն պահուն, մարտանաւերն երկու կարգի վրայ պիտի չարուին Քօուէսէ մինչեւ Բորդսմութ։

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Յնվ.— Երեսփ. ժողովոյ մէջ Գանձարանի առաջին Լորտ Մր. Արթըր Պալֆուր կարդաց Էտուարտ Է. Թագաւորին յայտարարութիւնը։ Ցետոյ դամբանական ճառ մը արտասանեց խանդավառ չեչտերով Վիքտորիա Թագուհիին համար, յարգանք ընծայելով անոր բարեմասնութեանց և առաքինութեանց իբրեւ Վեհապետուհի և մայր։ Վիքտորիա Թագուհին, ըսաւ Մր. Պալֆուր, նոյն իսկ կ'միութէր Անգլիոյ թշնամիներուն կողմէ։ Մր. Պալֆուր ապա շնորհաւորութիւններ ուղղեց Թագաւորին և առաջարկեց ուղերձ մը, որ անձնուիրութիւն կը յայտնէ առ Թագաւորն, ինչպէս նաեւ համոզում թէ հաստատուն պիտի պահպանէ օրէնքները, ի փրկութիւն իր հպատակաց։ Ուղերձը միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ։ Լորտերու Խորհրդարանն ալ միաձայնութեամբ ընդունեց ուղերձն առ Թագաւորն։

ՔՕՈՒԷՍ, 25 Յնվ.— Կէս օրէ առաջ հողեհանգիստ մը տեղի ունեցաւ մեռելական սենեկին մէջ, ի ներկայութեան արքայական ընտանիքին բոլոր անդամոց։

ՓԱՐԻԶ, 25 Յնվ.— Շանկայէ կը հեռագրեն թէ Բեքինի դեսպանք մահու պատիժ պահանջեցին չինացի չորս բարձրաստիճան պաշտօնատարներու համար, որոց մէջ կ'գտնուի զօրավար Տունկ Ֆու Սիանկ։ Դեսպանք զօրավարը ձերբակալելու համար հարկ եղած պայմանաժամը տուած են չինական կառավարութեան։

ՍՈՖԻԱ, 25 Յնվ.—Պուլկար նախարարութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով.—Զօրավար Բէդրոֆ նախարարապետ և ներքին գործոց նախարար, և առժամեայ վարիչ արտաքին գործոց. Մ. Դանչօֆ արդարութեան գործոց և առժամեայ վարիչ վաճառականութեան և երկրագործութեան. Մ. Բէչէֆ հանրային կրթութեան. զօրավար Բարիքօֆ պատերազմի և առժամեայ վարիչ հանրօգուտ չինութեանց. Մ. Պանչէֆ, ընդհանուր քարտուղար ելմտից վարչութեան, վերատեսուչ այս նախարարութեան։

ՍՈՖԻԱ, 25 Յնվ.—Ֆերտինանտ իշխան չորս չաբաթուան սուգ հրամայեց Վիքտորիա Թագուհիին մահուան առթիւ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ՕՍՊՈՐՆ, 25 Յնվ.— Թագուհւոյն մարմինն այսօր դագաղը դրուեցաւ։ Մատուռի վերածուած մեռելական սենեկին մէջ, ներկայք անցան դագաղին առջեւէն։

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Յնվ.— Օրլէանի եւ Շարդրի դուքսերը ներկայ պիտի գտնուին Վիքտորիա Թագուհւոյն յուղարկաւորութեան։

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Յնվ.— Թագաւոր Էտուարտ Է. այսօր նախագահեց նախարարաց Խորհուրդին։ Թրանսվալի խնդիրը քննուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Յնվ.—Օրուան հեռագիրը կ'ըսեն թէ Պօէրք Բորդ—Էլիզապէթի կ'սպառնան, և թէ հաւանաբար կ'չարունակէ կոտորել անգլ. զօրքերը։

ԲԱՐԻԶ, 15 Յնվ.—Երեսփ. Ժողովը այսօր չարունակեց մտաւքսի սակնապին վրայ սկսուած վիճաբանութիւնը։ Վերջապէս օրակարգ մը քուէարկուեցաւ, որ կառավարութիւնը կ'հրաւիրէ մաքսատուրքերը հաւասարակշռել ամէն ապրանքներու վրայ, ստար Տէրութեանց հետ կնքուելիք մաքսային նոր պայմանագրութեանց մէջ։

ՖՐԱՆՔՖՈՐԴ, 25 Յնվ.—Մ. Ռոչիլտ, բնակեալ ի Ֆրանքֆորդ, մեռաւ այս առաւօտ։

ԱԶԴ

Արդոյ հասարակութեան և բարեկամաց կ'ծանուցուի թէ Պատ. Գ. Ն. Շիշմանեան Ներկայիս ընտանեօք Սեբաստիա կ'գտնուի։ 1—3

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	25 37½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 39½
Ամէնէն վար գին	»	25 36½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	111 37½
Ամէնէն բարձր գին	»	112 —
Ամէնէն վար գին	»	111 37½
Թրանսվալ	»	65 —
Ամէնէն բարձր գին	»	65 —
ԲԱՑՈՒՄ Յնվ. 13/26		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	25 36½
» » ժամ 6ին		25 35½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	111 25
» » ժամ 6ին		111 25
Թրամուէյ բաժնեթ.	Ղրշ.	625 —
» պարտաթ.	Ֆր.	457 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	Ֆր.	260 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	451 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 10
Թրանսվալ	Ֆր.	65 —
Անատոլուի երկթ. պրտթ.	»	503 —
» բժնթ.	Ա. Ո.	9 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնս.	Ֆր.	264 —
Քարափ Իզմիրի	»	584 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ոսկի	85
» ութ օրուան »	»	1 90
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	1 25
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 35
Անգլիական ոսկի	»	110 09
Բոլ Էմբերիալ	»	90 15
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 06
Քրիմից	»	51 04
Մէթալիք	»	99 10
Բուալ Թղթադրամ	»	8 56

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Յնվր.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	48 75
» » » Գ.	»	26 25
» » » Դ.) բաց.	»	23 37
) գոց.	»	23 37
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 75
Եգիպտական միացեալ	»	105 25
Անգլ. Քօնսոլիտէ	»	96 75
Այտընի Երկաթուղի	»	10 50
Փոխառութիւն Գասապա	»	84 50
» Հելլենական 1881	»	38 —
» » 1884	»	38 —
Մօնօբօլ »	»	41 50
Պուլկր. փոխառթ. 1888	»	84 —
» Նոր » 1892	»	82 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 32½
Թրանսվալ	»	2 50
Դրամագլուխ		5 —
ՊԵՐԼԻՆ, 25 Յնվր.		
Օսմ. փոխառութ. 1888	մարք	99 25
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	109 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20.250
Դրամագլուխ		5 —
ՓԱՐԻԶ, 25 Յնվր.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ա. Ո.	23 95
) գոց.	»	23 95
» » » Գ.	»	26 80
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	541 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	101 92
Ռումէլի Երկաթուղի	»	111 75
Օսմանիյէ	»	— —
Քրէտի Լիօնէ	»	1120 —
Պանք տը Բարի	»	1067 —
Իտալական Ռանթ	Ա. Ո.	94 45
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 140
Թրանսուալ	Ֆր.	63 75
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի		3 ½
ՎԻԵՆՆԱ, 25 Յնվր.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 95
» Լոնտոնի վրայ	»	240 60
Ռումէլի Երկաթուղի	»	105 20
Օսմ. Ռէժի	»	293 50
Դրամագլուխ		4 ½

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

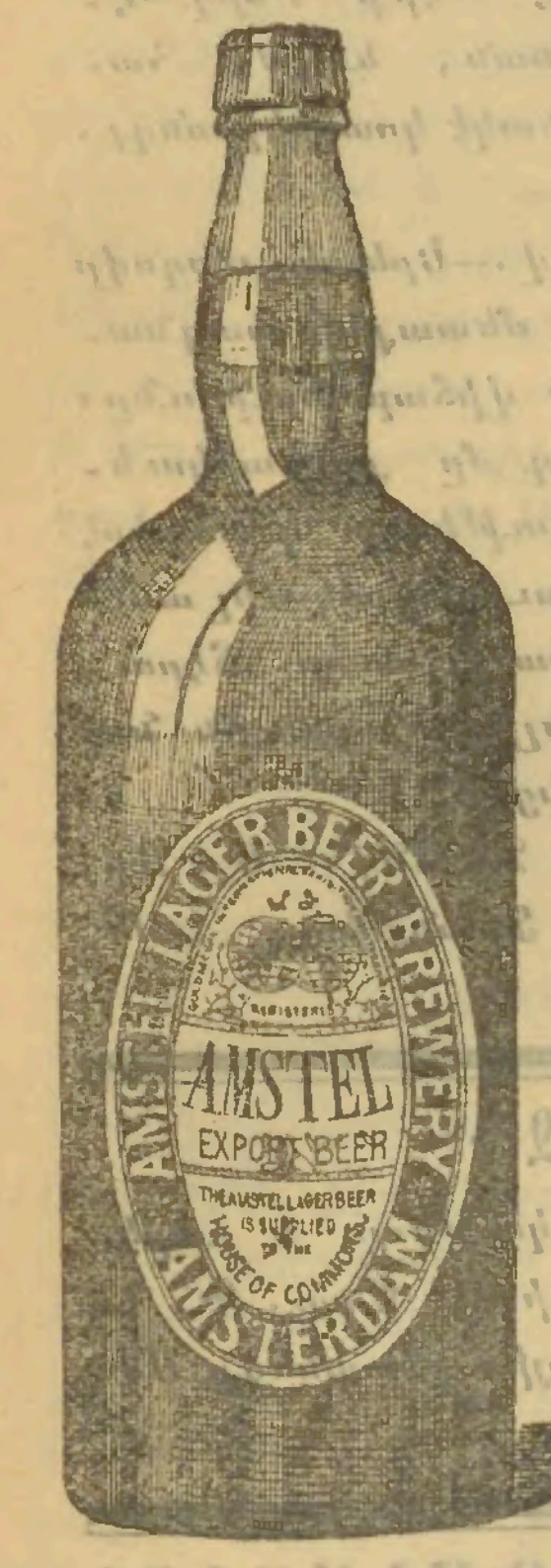

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկիոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԱՄՍԹԷԼԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ
ԱՆԳԼԻՈՅ ՍՐԵՍՓ, ԺՈՂՈՎԷՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ԱՌԱՆՑ ԱԼԲՈԼԻ, ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

Գարեջուրն երբ իր բնական ցուրտ ջերմով և առանց ալքոլի պատրաստուած ըլլայ, անշուշտ անոր վերսնցուցիչ և կազդուրիչ յատկութենէն ի զատ, նաև խիստ օգտակար է ամէն անձանց, կանանց, ու նոյն իսկ տղայոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշի ատեն, առաջ կամ վերջը գարեջուր ունենալ կ'փափաքին հաճին սոյն Հոլանտական Ամսթէլ գարեջուրը խմել, որուն համեղ, զուտ և ամենաընտիր յատկութիւնը, ամէն տեղ ծանօթ ըլլալուն, գովել աւելորդ է։

Միայն կ'յանձնարարենք որ, կեղծ նիւթերով պատրաստուած առողջութեան վնասող գարեջուրներէն չխաբուելու համար, միշտ պահանջելի շիշերու վրայ փակցուած սա' էթիքէթը։

Գիները խիստ դիւրամատչելի։ — Կ'գտնուի, մեծ նպարավաճառաց խանութները, դեղի մթերանոցները, գեղարաններն ու մեծ ճաշարաններն։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Սիրկէճի Ճամի ճատտէսի, Ֆնտըգլեան խան, Պ. ՆԷՎՐՈՒԶԻ մթերանոցը։

Bière d'Amstel, HOLLAND — 20—11

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ. ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Փր.։ Ամբողջ կեանքի վր. և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի վիճակով։ Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալի անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կերպ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց խաբէութեան եղած ըլլայ, նաւարկութեան, և ո՛ և է ատեն յանձնուած չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Փր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 Փրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է 18 ½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1898ինը՝ 18 % և 1899ինը՝ 16 %։

Ընկերութեան գրասենեակներն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Մերքէզ Ռըհթըմ Ճէտտէ Խան, Թիւ 4։

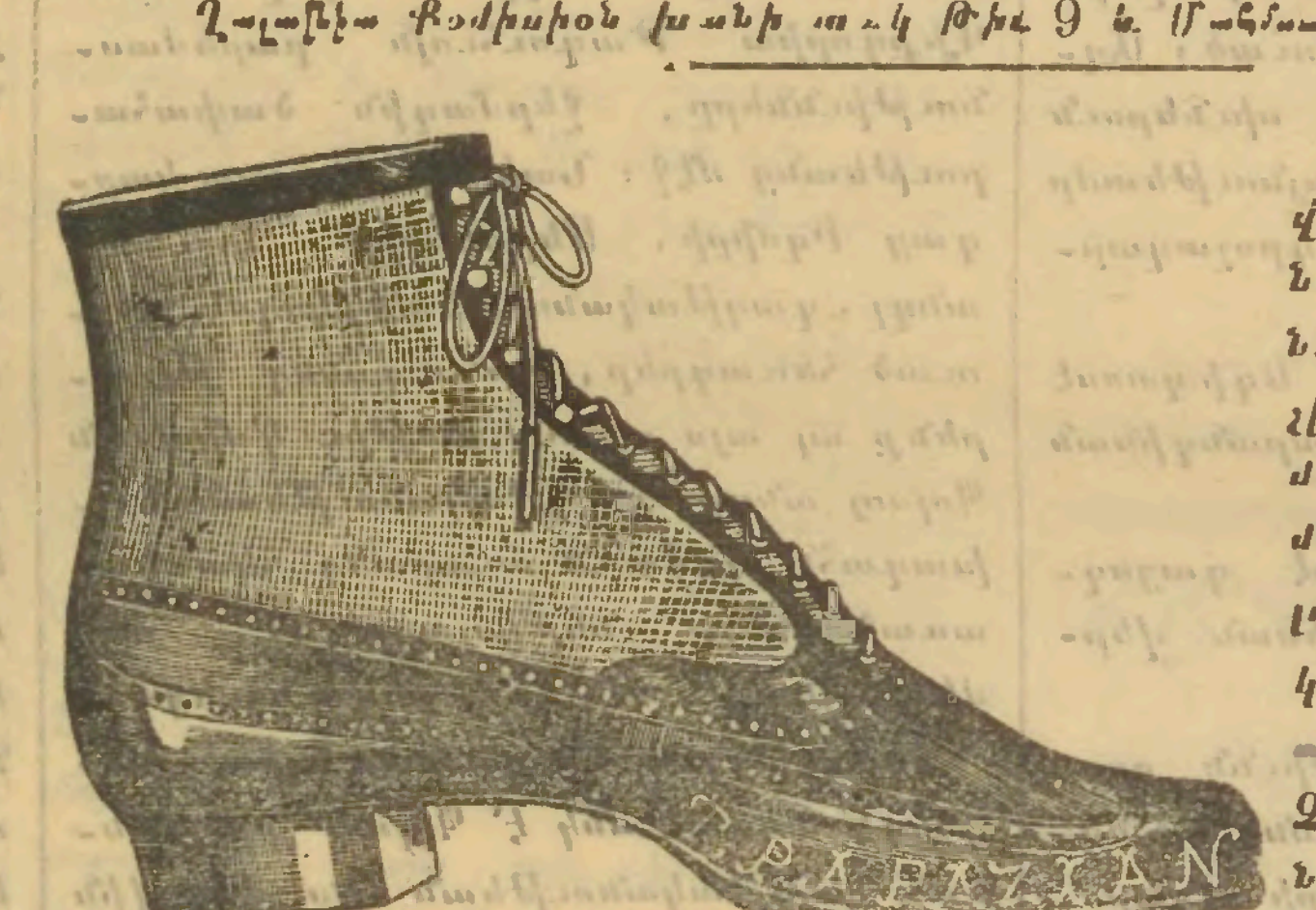
Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

Բնիկ գործակալութեան Ա. ԿԻՐԻՇԵԱՆ, Մասնաճիւղ Բ. Գ. ՅԱՍԱՊԵԱՆ, Տիգրանեան խան, Թիւ 5, Պոլիս։

ՄԵԾ ԿՕՇԿԱԿԱՐԱՏՈՒՆ

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ղալաթիա Քաժիսիօն խանի առջեւ Թիւ 9 և Մահմուտ Փաշա, Թիւ 221

Այս հանրածանօթ մեծ վաճառատան մէջ կ'գտնուին ամէն տեսակ կօշիկներ, և ապսպրանքով կը շինուին ամէն ճաշակի համեմատ։ Ձմռան առթիւ մեծ մթերք նոր և ազնիւ լաթիքներու, որք յատկապէս բերել տրուած են այս վաճառատան համար։ Ձափի վրայ արանց, կանանց և տղոց ձմռան կրկնակօշիկներ, երեկոյթի նրբակօշիկներ, մուճակներ ևն։ Գիները չափաւոր։ Ցանձնարարութիւնք ճշտիւ կ'կատարուին, և որոշեալ օրը կ'յանձնուին։ 20—14

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորաբար մարմնի ու մտքի չարաչար աշխատութենէ, յոգնութենէ, հիւծումէ և ամէն կարգի զեղծումներէ։ Ջղայինհիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անբաւական եղած են իրենցմէ սպասուած արդիւնքն արտայայտելու, անոր համար որ վերոյիշեալ դեղերը ջիղերուն բնական ոյժը չը կորսնցնելու նպատակով միայն պատրաստուած են։ Բարիզի առաջնակարգ բրոֆէսէօռներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻԷ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷ անուամբ, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ոյժէն զատ նոր ոյժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշտ մի և նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷն։ Երեւասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ի՞նչ աստիճան զօրացած ըլլալը հասկնալու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն։

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւիլը, անքնութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախումն, ոյժաթափութիւնն եւ ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժշկուին ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 52—25

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 250 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
Հաշուեկշիռ ի 30 Նոյեմբեր, 1900

ԳՈՅՔ

	Փր.
Պատրաստ դրամ սնտուկին և պանքաներուն մէջ	130,875,778·40
Առեւտր. թուղթեր	788,990,914·66
Ոբբոռ	162,362,735·66
Ընթացիկ հաշիւք	400,934,497·52
Երաշխաւորութեամբ փոխատուութիւնք	158,087,005·70
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտաթուղթ և պետական արժեթուղթ	7,557,013·13
Անշարժ կալուած	30,000,000 »
Զանազան հաշիւներ	37,563,498·27
	1,716,371,443·34

ՊԱՐՏՔ

Աւանդ դրամ և ի տես մուրհակ	482,910,032·21
Ընթացիկ հաշիւք	608,767,671·33
Ընդունուած փոխանակագիրք	135,742,942·87
Պայմանաժամով մուրհակ	54,368,628·93
Զանազան հաշիւներ	84,582,168 »
Պահեստք	100,000,000 »
Դրամագլուխ	250,000,000 »
	1,716,371,443·34

Հաշուետումարներուն յար և նման է.
Նիւմ. Վարչ. Ատենապետ Ընդհ. Տնօրէն
ՀԱՆՐԻ ԺԷՐՄԷՆ Ա. ՄԱԶԸՌՍ

Իւղիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԶՈՒԽԱ, ԳԱԶՄԻՐ, ՇԷՎԻՕՏ [ՇԱՅԱԳ]
ՖԱՍՕՆԷ ԵՒ ԱՅԼ ԱՊՐԱՆՔ

ՃԱՇԱԿ!
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ!
ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ!

Ամէնէն գծուարահաճներն ու վերջին նորաձեւութեանց հետեւող ճաշակներն անգամ գոհացնող ճոխ զանազանութիւն մը ընտիր կերպասեղէնաց, ամէն երանգի նոր ու ճաշակաւոր։ Մէթրը 30—40 զրշ. արժող ապրանք մը, ի Բերա, 20 փրանք անուններ տակ կ'ազնուացնեն։ Բայց այդ չէ մեր նպատակը։ Ամէնէն նպաստաւոր գիներով պիտի ծախուի։

Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԵՒ Յ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՏԷՐ

Պոլիս Շուկայէն դուրս Անտմէլլար Թիւ 12

Գաւառական յանձնարարութիւնք խղճի մտօք կատարուելով, ուղղելու նմոյշներ ալ կը ղրկուին։

Մ' ուրիշ ձեր 20 փրանքը՝ մէթրը 30—40 զրշ. արժող ապրանքի մը Դիմեցէ՛ք անգամ մը յիշեալ վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք միշտ

ՃԱՇԱԿ!
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ!
29 ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ!

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԼՕՖՈՒՄ ՇԱՔԱՐԻ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս Էսկի Զաղիէ ճատտէսի Թիւ 57

Ֆըստըգլը, Ֆընտըգլը, պադէմլի, սագըզլը, պարզ և ամէն տեսակ լօգումներ ու շաքարեղէններ կ'ծախուին յիշեալ վաճառատան մէջ։

WESTERN ASSURANCE COMPANY

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԹՕՐՈՆԹՕ ԵՒ Ի ԼՈՆՏՈՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851 ԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՅԱՏՈՒԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎԸ

Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ Անգլ. Ոսկի 1,250,000

Հիմնուելէն ի վեր հատուցած վնասները Անգլ. Ոսկի 6,000,000

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ԱՊԼՐՏԻՆԻ ԿՈՄՍ G. C. M. G. (Նախագահ)
ՍԸՐ ՃՈՆ ՔԷՆՆԷՈՒԷՅ Bart. M. P.
ՄՐ. ՃԷՅՄՍ ՍԹԻՎԷՆՍԸՆ (Կրակն և Ընկ. Լոնտոն)
Ուէսթըրն Ընկերութիւնը՝

1º Հրդեհի դէմ ամէն կերպ գործեր կ'ապահովագրէ առանց բացառութեան և էն նպաստաւոր պայմաններով.
2º Վնասները անմիջապէս կ'հատուցանէ մեծ փութաջանութեամբ.
3º Իր վճարելի դրամագլխին մեծութեամբ ու վիճակի է անգլ. ամենամեծ ընկերութեանց համահաւասար հոգալ վնասները ապահովագրելու։

Ընկերութեան դրամատունն է Պանք օֆ Սգոթլենտ Լոնտոն

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Անանիատի խան 20, 21, 22

Յ. Գ. Գոհացուցիչ վարձք կ'տրուի գեր գործակալներու և միջնորդներու։

ԹՂԹԱՏԱՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½, 3 ամս. 3 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 զրշ. Արտասահման 40 Փր. 6ամս 20, 3ամս 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի

Բեռնակիրի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 զրշ. ամսական ճիշտ 12 զրշ. ի հաշւոյ։

ՏՈՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ 25 տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրաբոյժ եւ Ծննդաբոյժ յաջողակութեամբ գործելով, տարիէ հմտութիւնը վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրած է Եւրոպա, ամէն ուսումնասիրելու վիրաբուժական գործողութեան վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները [technique], եւ յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿի, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ եւ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն գործողութիւններուն ներկայ գտնուելով ու ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները [Laparotomie] եւ առանց պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով դարձած է իր բնակարանն՝ ԻԶՄԻՐ, Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդները, կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն մարմնոյ ո՛ և է մասին վրայ։ Կ'տեղաւորէ կոտրած և խախտած ոսկորներ նորագոյն մեթոտներով։ Մանաւանդ յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ էն կատարելագործեալ կերպով։

Ամէն Ուրբաթ ձրի կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ԲԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւն կ'կատարէ։ 70

ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԳԻՏՆԱԼ թէ մեզի ղրկուած յօդուածները և այլ եթէ չ'ըլլայ ծայրերը կտրուած պահարանի մէջ դրուին, միայն 5 կամ 10 փարանոց փոստայի փուլ փակցնել բաւական է համաձայն Թղթատարական օրէնքին։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պօղը Ալի Ճատտէսի

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.—ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԴԷՊԷՆ (116)

ԲԱԽՏԻՆ ՁՈՀԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ — ԳԵՂԱՆԻՆ ԿԱՊՐԻԷԼ.— Ա.

Թուղթին վրայ գծեց Նանդ տանող ճամբաները, քաղաքներուն և գիւղերուն անուններովը։ Թերեւս քիչ մը երկայն, բայց նուազ վտանգաւոր ճամբան էր Սէվրէ մինչեւ Բլիսոն, ուրկէ կրնար դիւրաւ Նանդ երթալ։—Անգամ մը որ Նանդ հասնիմ, կ'ըսէր ինքնիրեն, ուղածս կրնամ գտնել։ Գրպանիս 120 փրանքն ալ ըլլայ։ Ծանօթագրութիւններն ընելէ ետքը, փախստականն հարցուց թէ կրնայի՞ն սենեակ մը տալ իր տրամադրութեան տակ քանի մը ժամ հանգիստ ընելու համար, որովհետեւ նոյն իրիկուն իսկ ճամբայ պիտի ելնէր։ Հաստատական պատասխան ստանալով կանխիկ վճարեց թէ՛ սենեակին վարձքն և թէ ճաշին փոխարժէքը։ Օդէլին տիրուհին առաջնորդեց զինք սենեակ մը ուր շտկուած անկողին մը կար։—Եթէ մինչեւ ժամ 7 քունս տանի, հաճեցէք, Տիկի՛ն, ձեր ծառաներէն միոյն միջոցաւ ձայն տալ ինձ, ըսաւ Բօլ Ժիրէ։ Պէտք է որ այս գիշեր անպատճառ Շադիյոն հասնիմ։

—Դուք հոգ մի՛ ընէք, պատասխանեց օդէլին տիրուհին։ Ես ինքս կ'արթընցնեմ ձեզ։ Մեկնելէ առաջ պիտի ճաշէ՞ք։ —Այո՛։

Բօլ Ժիրէ, առանձին մնալուն պէս, անկողին նետուեցաւ և քունը տարաւ զինքը։ Իրիկուան 9ին միջոցները քիչ մը բան կերաւ և ճամբայ ելաւ հետեւելու համար առաւօտ պատրաստած ուղեգիծին, որ փրկութիւն պիտի ըլլար իրեն համար,—գէթ այնպէս կ'կարծէր։ Կամաց կամաց կ'ճամբորդէր, և քիչ մը հանգիստ ու մութը առնելու համար կանգ կ'առնէր Սէվրի եզերաց վրայ ցրուած գիւղակներուն մէջ, զի իր հետեւած արտաքի ճամբաները գլուխը կ'եղծէին և կէս առ կէս կ'երկարէին ուղեւորութիւնը։ Բայց եթէ յոգնութիւն և ժամանակի կորուստ կային, ի փոխարէն ապահովութիւն ալ կար։

Բ.

Պրէսիւռի փախստականն երեք օրէ ի վեր ճամբայ ելած էր երբ հանգիստ առաւ Պրիւֆիէռի մէջ,—հազար բնակչով մեծ գիւղ մը։ Ութ փարսախ հեռու կը գտնուէր Բլիսոնէ, ուր կ'յուսար հասնիլ հետեւեալ իրիկունը։ Առաւօտուան ժամ 9 էր։ 7 ժամ անընդհատ քալած էր։ Այն օր աւելի առաջ երթալու անկարելիութեան հասկնալով օդէլի մը դուռնէն ներս մտաւ և ճաշեց։ Ճաշի միջոցին, գիւղին ցրուիչը սրահ մտաւ և սեղանին վրայ դրաւ նամակ մը ու լրագիր մը, զոր օդէլին տէրն եկաւ առաւ խոհծն։—Լրագիր կարդալ կ'ուզէ՞ք, Միսիւ՛, ըսաւ յաճախորդին։

—Ամենայն սիրով, պատասխանեց Բօլ Ժիրէ։

Օդէլին տէրը լրագրին գօտին պատռեց, Բօլ Ժիրէի տուաւ և ինք իր գրասեղանին առջեւ անցաւ նամակը կարդալու համար։ Թերթին անունն էր Գօռիէ տը Լուառ Էնֆէրիէօռ։ Հաղիւ թէ առաջին երեսին վրայ աչք մը պտտցուցած էր, Բօլ Ժիրէ սարսռաց։ Այդ երեսին առաջին սիւնակին գլուխը սա վերնագիրը տպուած էր խոշոր գիրերով.—

ՊՐԷՍԻՒՌԻ ԱՂԷՏԸ

50 Մեռեալ.—65 Վիրաւոր.—Աղէտեալներու ցուցակ մը.—Թաղում մը.

Յօդուածն հինգ սիւնակ բռնած էր, մանրամասն պատմելով զարհուրելի աղէտը, որու ներկայ գտնուեցանք։ Բօլ Ժիրէ կարդաց կամ մանաւանդ ագահաբար կլլեց բառ առ բառ, պարբերութիւն առ պարբերութիւն։ Այս ողբալի պատմութեան վերջը յառուանէ յիշուած էին ազատ ուղեւորներուն մէջէն մեռնողներուն և վիրաւորներուն անունները։ Ցեռոյ կուգար մեռեալ եւ վիրաւոր աքսորականներուն ցուցակը։ Ընթերցողը կրնապասկեց իր ուշադրութիւն։ Աքսորականներու ցուցակին մէջ այսպէս կ'սկսէր.—Գօռէնթէն, 20 տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած.—Մարդէն, Անտրէ, 10 տարուան.—Պէրդէն, Բլօա, ցկեանս բանտարկութեան.—Ժիրէ, Բօլ, ցկեանս բանտարկութեան»։ Փախստականին աչքէն գլուխը սարսռաց, իբր թէ ելեկտրական հոսանքի մը բախման տակ գտնուէր։ Տժգունեցաւ ու կարմրեցաւ յաջորդաբար։ Առատ քրտինք մը քունքերը թրջեց և բոց մը ցայտեց աչքերէն։ Նորէն կարդաց.—«Ժիրէ, Բօլ, ցկեանս բանտարկութեան»։ Քանի մը վայրկեան մտածկոտ դիրք մ'առնելէ ետքը, հանդարտութիւնը գտաւ, դէմքը գերմարդկային ուրախութեան լոյսով մը ճառագայթեց և չարունակեց կարդալ ողջ ողջ աքսորականներուն ցուցակին, ինչպէս նաև ցուցակն անոնց, որք միայն վիրաւորուած ըլլալով Նիօրի հիւանդանոցը փոխադրուած էին։ Ընթերցումէն ետք լրագիրը ծալեց և սեղանին վրայ դրաւ, մինչ իր շրթունքները կ'մրմռային.—Բօլ Ժիրէ մեռած։ Ճաշէն ետքը խառնուէ և պզտիկ գաւաթ մը խմծորօղի ուղեց, հակառակ իր սովորութեան։ Ցանկարծ որոշեց, յոգնութիւնը չնայելով, օրուան մէկ մասը քալել, որպէս զի իրիկունը Բլիսոն հասնէր ուղղակի Նանդ երթալու համար։ Պարտքը վճարելէ ետքը, երբ պիտի մեկնէր, Բօլ Ժիրէ հարցուց օդէլին տիրոջ թէ արդեօք կարելի՞ էր արժէքը վճարելով լրագիրն առնել։—Սիրով կուտայի, Միսիւ՛, բայց, ձգենք որ ես ալ տակաւին չկարդացի, գիւղին մէջ յաճախորդներ ունիմ որք այդ լրագիրը կարդալու համար հոս կուգան։

—Լա՛ւ, չեմ պնդեր, ըսաւ Բօլ Ժիրէ։

—Կրնաք ուրիշ մը գնել, շարունակեց օդէլին տէրը։

—Հո՞ս։ —Այո՛։ —Ո՞ւրկէ։

—Փողոցին վերի գլուխը ծխախոտավաճառ մը կայ, որ թուղթ և գիրք ալ կ'ծախէ։ Բէֆ Ժուռնալի կեդրոնատեղին է։ Այս լրագիրն ալ ունի։

—Շնորհակալ եմ, Միսիւ՛։ Հիմակ հոն կ'երթամ։

Բօլ Ժիրէ ողջունեց և դուրս ելաւ։ Արդարեւ փողոցին վերի գլուխն ամենայն դիւրութեամբ գտաւ օդէլին տիրոջ ըսած խանութն ուրկէ Գօռիէ մը գնեց և ճամբան շարունակեց։ Մինակ Գօռիէն չէր որ խօսած էր Պրէսիւռի աղէտին վրայ։ Նիօռի Էնտէբանտանը, Տէօ—Սէվրի Լը Ռէբիւպլիքէնը, Անժէրի Բըբլ Էկլէռը, Լա Ռօշէլի Բիւռօլիւսիօն ամբողջովին հրատարակած էին աղէտին պատմութիւնն և մեռեալներուն ու վիրաւորներուն ցուցակը։

* * * Ժամ 2էր, միջօրէէն ետքը։ Կոմս Ալպէռ տը Լիւսան, մինչ իր փոքրիկ թէւալուն կառքին մէջ նստած, նոր աւարտեր էր ճաշը գետնայարկի մեծ ճաշասրահին մէջ, ուրկէ կառքը մասնաւոր վերամբարձ գործիքով կ'հանուէր առաջին յարկը, անդամալոյծին ննջասենեակն, մօտ։ Արթնալէն մինչեւ պառկիլը, Կոմսն երբեք չէր թողուր այս կառքը, որ ճարտար մեքենականութեան մը շնորհիւ կրնար թէ՛ թեւնամթոռ, թէ՛ անկողին։ Ձիմ, ձեռքը թուղթերով ու նամակներով լեցուն, Նանդ մեկնելու վրայ ըլլալով, տիրոջն ու մրանդամային բարեկամին հրամանները կ'ընդունէր ոտքի վրայ։—Հասկցար, անանիկ չէ՞, Ձի՛մ, կ'ըսէր Կոմսը։ Քու ձեռքովդ նօտարիս պիտի յանձնես իրեն յատուկ նամակն և պիտի սպասես որ պատասխանը գրէ։

—Այո՛, Տէ՛ր իմ։

—Պանքէռիս ալ այնպէս ըրէ՛ և նշանակած գումարս ա՛ռ։ Միւս նամակներն իրենց հասցէներուն, առանց պատասխանի սպասելու։

—Լա՛ւ, Տէ՛ր իմ։

—Ցետոյ կ'կատարես գնումները, որոնց ցուցակն ունիս, և ապսպրանքները կ'ընես մեր սովորական հայթայթիչներուն։

—Այդ ամէնն անխափան կ'կատարեմ, Տէ՛ր իմ։ Նանդի կառախմբին գալուն դեռ քիչ մը ժամանակ կայ։ Կ'ուզէ՞ք որ պարտէզ տանիմ ձեզ։

—Ո՛չ։ Օդը շատ տաք է։ Հոս կ'կենամ։ Լուիզին լրագիրները կ'բերէ ու կը կարդամ։

—Բայց ճաշի ատեն ինծմէ՞ր պիտի ընէք, եթէ դարձած չըլլամ։

—Առանց քեզի կ'ճաշեմ, բարի Ձի՛մս։ Դուն շատ գործ ունիս։ Նանդի մէջ կ'ճաշես։

—Բայց եթէ պառկիլ ուզէ՞ք։

—Լուիզին վեր կ'առնի զիս։ Մէկ կողմէ լրագիր կ'կարդամ ու միւս կողմէ դարձիդ կ'սպասեմ։

(Շար.) Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ